

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ-TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIRONMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Optimalizace ekonomicko-ekologického hospodaření v lesoparku Bělský les
(v Ostravě Výškovicích)

Optimalization of Economically and Ecologically Management in Forest Park
Bělský les (in Ostrava Výškovice)

Student: Táňa Apostolovová

Vedoucí bakalářské práce: prof. Ing. Dušan Smolík, DrSc.

Ostrava 2009

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci včetně všech příloh
vypracovala samostatně.“

V Ostravě dne 7.5.2009 .....

Táňa Apostolovová

Obsah

Úvod.....	8
1... Charakteristika a poslání lesoparku Bělský les z hlediska pěstebního a krátkodobě rekreačního	10
1.1.Historie a charakter městské části Ostrava-Výškovice	10
1.2.Historie a charakter městského obvodu Stará Bělá.....	10
1.3.Historie a charakter Bělského lesa	11
1.3.1.Tvar a terén řešeného lesoparku.....	13
1.4.Starobělské Lurdy	15
1.5.Problémy Bělského lesa	17
1.6.Funkce lesoparku	19
1.6.1.Produkční funkce	19
1.6.1.1.Lesní hospodářský plán.....	20
1.6.2.Mimoprodukční funkce	21
1.6.2.1.Rekreační funkce.....	21
1.7.Vyhlídky Bělského lesa do budoucna	21
2.Popis druhového složení lesoparku Bělský les a problémy spojené s pěstebně-výchovnými pracemi	23
2.1.Složení porostu.....	23
2.2.Pěstební a výchovné zásahy	25
2.3.Náklady spojené s pěstebně-výchovnou činností a s rekreační funkcí lesoparku Bělský les	26
2.3.1.Modelace porostů	27
2.3.2.Volnorekreační prvky.....	27
2.3.3.Údržba komunikací	28
2.3.4.Naučná stezka.....	29
2.3.5.Likvidace komunálního odpadu	30

2.3.6. Miniareál zdraví	30
2.3.7. Areál zdraví a údržba pozemků získaných od ÚMOB Ostrava-Jih (Výškovice a Zábřeh)	30
2.3.8. Celkové náklady v letech 2006, 2007 a 2008	31
2.4. Složení zvěře žijící v lesoparku Bělský les	33
2.4.1. Udržování normovaného stavu zvěře	34
2.4.2. Dokrmování zvěře	35
2.4.3. Náklady spojené s údržbou a péčí o zvěř	35
3. Ekonomicko-ekologické zhodnocení současných a výhledových opatření prováděných v řešeném lesoparku	36
3.1. Zhodnocení předcházejících možností	36
3.2. Kompoziční oddělení Bělského lesa	37
3.3. Zhodnocení současného stavu	39
3.3.1. Vhodnost využití prostředí Bělského lesa	39
3.3.2. Klady současného stavu	40
3.3.3. Zápory současného stavu	41
3.3.4. Vybavenost prostoru Bělského lesa	42
3.3.4.1. Komunikace přecházející přes dané území	42
3.3.4.2. Občanská vybavenost a vybavení pro rekreaci	42
3.3.4.3. Ostatní vybavenost lesoparku	43
3.4. Možnosti změny stavu do budoucna	44
3.4.1. Severní část Bělského lesa	44
3.4.2. Návrh na úpravu severní části	45
3.4.3. Doporučení vyplývající ze studie	46
3.4.4. Propočet nákladů na I. etapu (severní část)	46
Závěr	46
Seznam literatury	47
Seznam zkratk	

Seznam obrázků

Seznam tabulek

Seznam grafů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Úvod

V dnešní moderní a uspěchané době si člověk mnohdy ani neuvědomí, nakolik se vzdálil ve svém vývoji přírodě. Pokud se však dokáže alespoň na krátkou chvíli ve své honbě za ziskem zastavit a vydechnout, může stále vnímat nádheru, sílu a zároveň křehkost, kterou v sobě příroda ukrývá.

Ostrava je jedinečná tím, že i když jde o průmyslové město zatížené svou hutnickou a těžební minulostí, dokázala si zachovat ohromné množství zeleně. Ta je pro nás nesmírně důležitá. Funguje jako městské plíce, zadržuje prach, tiší hluk, zjemňuje obrysy městské zástavby, dává nám stín v horkém létě, vnáší barvu do městské šedi a uklidňuje naše duše. Celou škálu těchto a mnohých dalších funkcí v sobě komplexně zahrnuje les.

Na území města Ostravy je v současnosti evidováno 2 396 pozemků, které jsou určeny k plnění funkcí lesa. Tato rozloha tvoří zhruba 10% celkové rozlohy města. A je zde reálný předpoklad, že se výměra bude i nadále zvětšovat. Svědčí o tom fakt, že za období let 2004 až 2005 se výměra lesních pozemků na území města zvýšila o 67 hektarů. Tento nárůst byl způsoben rekultivací pozemků po důlní a průmyslové činnosti a prohlašováním těchto za pozemky plnící funkci lesa.

Lesy v Ostravě jsou rozmístěny nerovnoměrně. Nejvíce koncentrované jsou v jižní a východní oblasti města. Zastoupeny jsou zde všechny kategorie lesa vymezené zákonem o lesích. Jedná se o lesy ochranné (240 hektarů), kterými jsou v Ostravě lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, lesy hospodářské (1184 hektarů) a lesy zvláštního určení (972 hektarů).

Pod pojmem lesy zvláštního určení stanovuje zákon o lesích lesy, které nejsou lesy ochrannými a nacházejí se v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů I. stupně, v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod a na území národních parků a národních přírodních rezervací. Lze zde dále zařadit lesy, u kterých veřejný zájem na zlepšení a ochraně životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí lesa je nadřazen funkcím produkčním. Jde o lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách, lázeňské, příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí, sloužící lesnickému výzkumu a lesnické výuce, se zvýšenou funkcí půdoochranou, vodoochranou, klimatickou nebo krajinnotvornou, potřebné pro zachování biologické různorodosti, v uznaných oborách a samostatných

bažanticích, v nichž jiný důležitý veřejný zájem vyžaduje odlišný způsob hospodaření. (Zákon o lesích, 1995, §8)

Do této kategorie spadá i Bělský les, který má zvýšenou rekreační funkci. Jako cíl své bakalářské práce jsem se zaměřila na objasnění některých aspektů týkajících se ekonomicko-ekologických funkcí lesa v promítnutí do zmíněného lesoparku.

1. Charakteristika a poslání lesoparku Bělský les z hlediska pěstebního a krátkodobě rekreačního

1.1. Historie a charakter městské části Ostrava-Výškovice

Výškovce jsou historickou obcí, jenž leží na jihu města a která je nyní součástí městského obvodu Ostrava-Jih. Skládá se z původních Starých Výškovíc a ze sídliště Nové Výškovice, jenž bylo vybudováno v 70. letech minulého století.

Své jméno získaly připojením přípony –ovice za jméno Vyšek (zdrobnělina staročeských jmen Vyšemír, Vyčeslav apod.)

O Výškovicích je první písemný záznam dochován z roku 1408, tehdy jako Wiskowicze. Jde o listinu zaznamenávající přijetí biskupského léna na Starou Bělou a Výškovice Hanušem z Bělé. V roce 1558 přechází Výškovice ze starobělského léna pod Zábřeh. O necelých sto let později (1652) připadlo zábřežské léno olomoucké kapitule. Ta toto léno spolu s Výškovicemi připojila k Petřvaldskému panství. Součástí tohoto panství byly až do roku 1848, kdy bylo zrušeno poddanství.

Obživa zde byla převážně závislá na zemědělství. Ovšem výjimkami zde byli někteří živnostníci (např. kováři). Na zemědělském charakteru obce se významně nepodepsala ani industrializace, byť zasáhla celé území města Ostravy. Spolu s některými dalšími obcemi (Pustkovec, Martinov, Antošovice a Proskovice) tak nebyly Výškovice zasaženy migrační vlnou, která se přehnala na přelomu 19. a 20. století.

Výškovce spadaly již od svého založení pod starobělskou farnost. Až do roku 1873 tak děti navštěvovaly školy ve Staré Bělé. Po tomto roce již Výškovice získaly vlastní školy.

K Moravské Ostravě byly připojeny Výškovice 1.7.1941, a opětovně pak 1.1.1966 poté, co v roce 1954 získaly samostatnost.

1.2. Historie a charakter městského obvodu Stará Bělá

Obvod je umístěn na jihovýchodě města. Protéká tudy potok Starec, původním názvem Bělá.

Původ je datován do 13. století, kdy Stará Bělá vznikla jako slovanská osada. Poprvé se o ní dočítáme v listině olomouckého biskupa Bruna (1272). Jak již bylo výše uvedeno, v roce 1408 obdržel Bělou (tehdejší název) a Výškovice lénem Hanuš

z Bělé. V tuto dobu se také poprvé setkáváme s názvem Stará Bělá (Antiquo Byelee). Od této chvíle až do roku 1848 se osud Staré Bělé vyvíjí stejně jako osud Výškovic.

K Moravské Ostravě byla obec připojena v roce 1941. 1.5.1945 byla osvobozena Rudou armádou a o devět let později získala samostatnost. V roce 1960 od ní byly odděleny části Cikánka (připadla Krmelínu) a Paseky (připojeny k Ostravě). Obec sama se součástí Ostravy stala 1.1.1975.

Obr.č.1.1.: Mapa Ostravy

Zdroj: Wikipedia-otevřená encyklopedie

1.3. Historie a charakter Bělského lesa

Jedná se o lesní komplex rozkládající se na ploše 160 hektarů na katastrech Staré Bělé a Výškovic. Z této plochy náleží 126 hektarů statutárnímu městu Ostrava, část Lesům České republiky a zbytek soukromým vlastníkům.

K hospodaření na městských lesích byla zřízena původně příspěvková organizace Ostravské městské lesy. Následně byla v roce 1999 přeměněna na Ostravské městské lesy, s.r.o.

Bělský les, jinak zvaný také Studna, patřil od roku 1272 k lennímu statku Stará Bělá. Jeho historie je již tedy výše popsána. Svým majitelům sloužil pro vlastní

potřebu (zdrojem pitné vody, lesního medu apod.) a také jako zdroj finančních příjmů (palivové a stavební dříví). Avšak hospodaření manských rodů (držitelů léna) bylo nestabilní a pro les nevyhovující. Po převzetí lesa olomouckou kapitulou se stalo hospodaření centralizovaně organizovaným, které bylo zaměřeno na dosahování trvalých výnosů.

V 17.století byl tento les, podle dochovaných písemných materiálů, lesem jedlovým s hojným výskytem buku, dubu a lípy.

Koncem 18. století bylo toulavé kácení jednotlivých stromů, nahrazeno pasečným hospodařením (jedná se tedy o kácení většího počtu stromů na jednom místě, přičemž vznikají paseky). Na vykácené lesní plochy jsou vysazovány jehličnany a břízy, které mají chránit před slunečním zářením a mrazem.

V 19. Století začalo docházet k plošnému vysazování smrků z důvodu zvyšující se poptávky po důlním dříví v Ostravě. „Podle údajů lesního hospodářského plánu z roku 1938 dosahovalo zastoupení jehličnatých dřevin 98%.“ (*Bělský les, 1998, s.2*)

V roce 1931 došlo k odkupu kapitulního statku Stará Bělá městskou obcí Moravská Ostrava. Jako hlavní důvod je uváděn zisk pramenů pro městský vodovod do majetku města. O čtyři roky později (1935) bylo v lese vybudováno jímací a vodárenské zařízení, aby bylo město lépe zásobeno pitnou vodou. Těsně před druhou světovou válkou byla armádou zabrána část lesa na jeho severovýchodním konci. Tento akt vedl ke snížení celkové plochy Bělského lesa. Navíc tento zásah způsobil negativní dopady na lesní hospodářství. V současnosti je využíván objekt bývalých kasáren výukovým střediskem Lesní škola založeném při společnosti Ostravské městské lesy, s.r.o., jejímž cílem je lesní pedagogika. Objekt byl opraven v roce 2005, náklady na jeho opravu se vyšplhaly na 7 milionů Kč. Ostatní vojenské objekty, jenž v lese zůstaly, jsou nyní vedeny jako brownfieldy a jsou nabízeny převážně ke střednímu podnikání.

Obr.č.1.2.: Objekt bývalých kasáren před rekonstrukcí

Zdroj: Regionální informační servis

V 70. letech 20. století byla zahájena soustavná podpora rekreační funkce lesa. Již od počátku 20. století začala tato funkce nabývat na významu podle toho jak se rozvíjelo město a jeho obyvatelé. Bělský les se stal hojně navštěvovaným místem, při němž vznikala spousta sportovních a společenských organizací. Severní část lesa (bezprostředně navazující na bytovou zástavbu) byla z těchto důvodů upravena na lesopark s minigolfem a dětským hřištěm. Byl zde také zřízen areál zdraví.

1.3.1. Tvar a terén řešeného lesoparku

Lesopark je protáhlého tvaru a to ve směru osy sever-jih. Jeho jižní okraj přechází z větší části do volné nezastavěné krajiny.

Obr.č.1.3.: Výhled na jižní konec lesa přecházející do nezastavěné krajiny

Zdroj: vlastní archiv

Z pohledu ostatních světových stran je Bělský les sevřen sídlištní zástavbou (sídliště Hrabůvka, Zábřeh, Výškovice). Na severním okraji navíc Bělskému lesu ukrajuje úzký pruh ulice Plzeňská. Další překážkou ve využívání lesa je areál Tatra.

Obr.č.1.4.: Pohled ze severního konce Bělského lesa na sídliště Zábřeh

Zdroj: vlastní archiv

Území Bělského lesa je převážně rovinného charakteru. Výjimku tvoří jižní a západní okraj, kde je terén výrazně modelován zářezem potůčku. Zvláště na západním okraji jsou takto vzniklé svahy k potůčku velice prudké.

Rozmanitost, kterou Bělský les nabízí, je atraktivním lákadlem pro návštěvníky.

Obr.č.1.5.: Diverzibilita porostu Bělského lesa

Zdroj: vlastní archiv

1.4. Starobělské Lurdy

Jedná se o malebné místo v jižní části lesa, které je skryto v bukovém porostu. Lurdy jsou památné mariánské poutní místo na úpatí Pyrenejí a podle nich jsou pojmenovávána další poutní místa na světě. Na tomto místě v Bělském lese vyvěrá lesní pramen, nad kterým se tyčí kaplička vytvořená z vysokopecní strusky. Na myšlenku vytvoření kaple přišel jeden z pacientů nedalekého rehabilitačního střediska Vítkovických železáren, zvaném Rekonvalescent. Jednalo se konkrétně o železárenského mistra Jana Vycpálka. Ten se v ozdravovně nacházel v roce 1913. Jako mnohý z pacientů se procházel často po Bělském lese a protože byl silně nábožensky založený, rozhodl se vystavět právě na tomto místě kapli Panny Marie Lurdské, čímž chtěl poděkovat, že při nehodě v železárnách přežil. Jeho nápad přijali

souhlasně i ostatní pacienti a podíleli se také na její výstavbě. V lese sesbírali několik kamenů, ze kterých udělali primitivní kapličku.

Vítkovické železářny pak v roce 1928 nechaly kapli přebudovat do její nynější podoby na žádost jedné z řádových sester, které v ozdravovně pracovaly. Od dalšího roku se zde začaly každoročně konat májové pobožnosti. Scházeli se zde nejen místní, ale také věřící ze širokého okolí. Za dob okupace bylo konání procesí do starobělských Lurd zakázáno německým ostravským Oberlandrátem, který měl na starosti všechny náboženské úkony. Po válce byly průvody sice obnoveny, ale už v roce 1952 byly opětovně zakázány z důvodu narušování bezpečnosti silničního provozu. Dále se však mohly konat bohoslužby, ovšem ne na prvního máje. V roce 1950 a následně v roce 1954 byly Lurdy zdevastovány, a i v poslední době není místu dopřán klid od nájezdů vandalů.

Od roku 1955 jsou procesí opět povolena. V roce 2001 byl objekt ozdravovny prodán soukromé osobě, avšak procesí se stále konají a to dokonce 3x do roka.

Obr.č.1.6.: Bohoslužba u Starobělských Lurd

Zdroj: Starobělský zpravodaj

Obr.č.1.7.: Starobělské Lurdy v současnosti

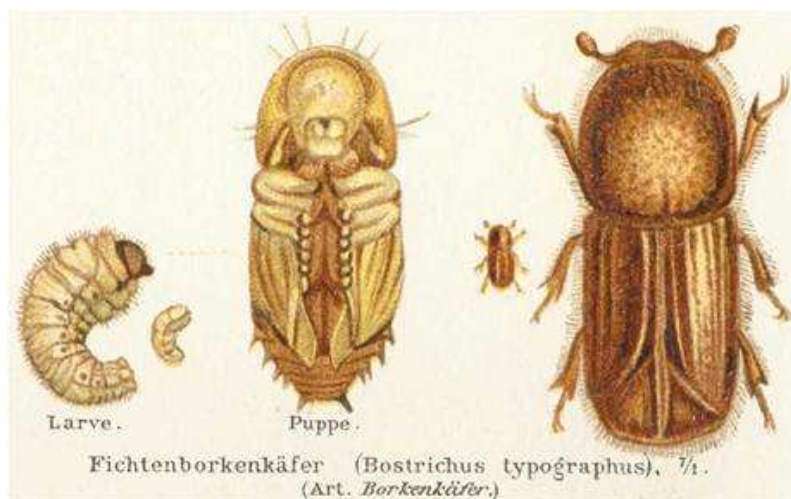
Zdroj: vlastní archiv

1.5. Problémy Bělského lesa

Jako největší problém se vidí kůrovec. Plocha celého Bělského lesa, jakožto i celá Severní Morava, leží na území kůrovcové kalamity. Je to zcela logické, protože jehličnany jsou zde zastoupeny 48%, z nichž 36% tvoří smrk ztepilý, který je kůrovcem napadán. V roce 2006 bylo zaznamenáno, že za období let 1996-2006 bylo kvůli kůrovci vytěženo cca 100 tisíc metrů krychlových dříví (to jsou však údaje za celou oblast, kterou Ostravské městské lesy spravují).

Obr.č.1.8.: Kůrovec (larva, zámotek, dospělý jedinec)

Zdroj: idnes.cz

Expanze kůrovce je tak veliká, že likviduje smrkové porosty ve velkém. Napadené stromy se musí aktivně vyhledávat a vytěžovat se, což zabraňuje hospodařit v lese tak, jak by se mělo. Při rozhovoru s revírníkem pro Starou Bělou panem Vašendou, mi byl popsán proces, jenž by nastal, pokud by se aktivní obrana proti kůrovci neprováděla: „Vývoj kůrovce by byl následný: zhruba z jednoho stromu, který kůrovec napadne, vyletí v nové generaci tolik jedinců, že okamžitě napadnou 5 dalších stromů v nejbližším okolí. To by po nějaké době znamenalo neodvratitelný konec lesa.“

Dalším problém jsou větrné kalamity. Jednou z nejhorších v posledních letech byl orkán Kyril, který se přehnal i přes území Ostravy a poničil velké množství lesního porostu. Díky těmto větrným polomům vzniká hned celá řada souvisejících problémů. Nahromaděné dříví umožňuje rozšiřování kůrovce. Dříví se musí rychle vytěžovat. Při velkém množství to však způsobuje finanční ztráty, protože cena dřeva automaticky klesá. Nahodilé těžby dřeva v lese komplikují řádné hospodaření v lesních porostech. Také se zvyšují náklady na pěstebnou činnost jejíž objem se zvyšuje (podle společnosti Ostravské městské lesy se v roce 2007 tyto náklady zvýšily o 1/3 oproti roku 2006). Těžba kalamitního dříví má také negativní dopad na rekreační funkci lesa. Spolu s tím rostou i náklady na údržbu chodníků, na údržbu areálu zdraví, na likvidaci klestu apod. Tyto činnosti se navíc střetávají s nepochopením ze strany návštěvníků lesa.

Jedním z nezanedbatelných problémů je také vandalismus, který je i nadále součástí moderní doby. Mnohé dřevařské výrobky vyskytující se v lese (lavičky, altánky, naučné sloupky apod.), jsou téměř ihned po umístění ničeny a znehodnocovány. A ani kaplička starobělských Lurd, jak již bylo dříve zmíněno, se nevyhne poškozování. Toto také zvyšuje náklady na údržbu.

Obr.č.1.9.: Problémy s vandaly jsou očividné (poničený ukazatel)

Zdroj: vlastní archiv

1.6. Funkce lesoparku

Podle zákona o lesích jsou funkcemi míněny přínosy podmíněné existencí lesa. Tyto funkce se pak člení na funkce produkční a mimoprodukční.

1.6.1. Produkční funkce

Les v této funkci figuruje jako obnovitelný zdroj dřevní hmoty (OML, 1998, s.1). Bělský les není momentálně považován za les hospodářský, avšak je zde snaha do budoucna z něj učinit les nejen estetický a rekreačně atraktivní, ale také les, který hospodářským bude. Těžba zde samozřejmě probíhá v rámci výchovných zásahů. Jsou tak káceny převážně stromy napadené kůrovcem, václavkou (napadá kořenový systém) nebo ojedinělé stromy, jejichž růst ohrožuje ostatní porost v okolí. Vytěžená kulatina se prodává s přiměřeným ziskem, který je následně vložen zpět do lesa

prostřednictvím jeho obnovy. Jak uvádí pan revírník Vašenda jde především o nákup sazenic, ochranu proti okusu zvěří apod.

Vytěžené dřevo z Bělského lesa však není určeno pouze k prodeji, ale je také zpracováváno a to Přidruženou dřevařskou výrobou. Zde jsou vyráběny rekreační a odpočinkové prvky, které se nacházejí přímo v Bělském lese. Nabízí však zpracování dřeva přivezeného zákazníkem, prodej stavebního řeziva nebo výrobu dřevěného venkovního nábytku, prvků pro dětská hřiště a drobných staveb. Na výrobu prvků pro dětská hřiště vlastní společnost Certifikát o shodě s ČSN a §10 zákona č. 22/1997 Sb. který vystavil Zkušební ústav lehkého průmyslu (www.ostravskelesy.cz).

1.6.1.1. Lesní hospodářský plán

Vlastník lesa pak musí mít orgánem státní správy lesů (spadá pod Ministerstvo zemědělství ČR) schválený lesní hospodářský plán (oddíl druhý zákona o lesích § 24). Zpracovává se zpravidla na období deseti let. Tento plán obsahuje závazná a doporučující ustanovení, kterými se vlastník řídí. Jako závazná doporučení vystupují v lesním hospodářském plánu maximální celková výše těžeb a minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu. Pro lesy státní a v držení obcí je závazný také minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku. K danému plánu ještě dodává pan Vašenda, že je v něm definováno, ve kterém hospodářském souboru les leží a podle něj také dřeviny, které mohou být vysazovány a které nikoliv.

Ostravské městské lesy, s.r.o. si nechaly lesní hospodářský plán zpracovat v roce 2008 podnikem Lesnická projekce Frýdek-Místek, a.s. Vedoucím projektu byl ing. Jiří Kopřiva. Jeho platnost je stanovena od počátku roku 2008 až do konce roku 2017.

Jako dlouhodobé cíle jsou v lesním hospodářském plánu uvedeny „postupná přeměna druhové skladby ze smrkových monokultur na porosty s pestrou druhovou i prostorovou výstavbou a úprava druhové, věkové i prostorové skladby lesních porostů s cílem zvyšování jejich estetické hodnoty a využitelnosti k rekreaci obyvatel města Ostravy“. (Urbanistická studie Bělského lesa, 2009, s.13)

V tomto lesním hospodářském plánu je přihlédnuto i ke studii rekreačního a pěstebnímu potenciálu, jejímž zpracovatelem je ing. Borusík (viz.také podkapitola 3.2. Kompoziční oddělení Bělského lesa). Lesní hospodářský plán sice nemůže brát

do úvahy takto podrobný vývoj konkrétních podmínek, vytváří však pro konkrétní realizaci prostor. Uvádí rekreační a pěstební potenciál u každého porostu a v návrzích hospodářských opatření je k jeho potenciálnímu naplnění přihlédnuto.

„Podle vyjádření ing. Borusíka splňuje lesní hospodářský plán požadavky na rekreační využití a krajinné řešení, vytyčené ve studii rekreačního a pěstebního potenciálu.“ (Urbanistická studie Bělského lesa, 2009, s.13)

1.6.2. Mimoprodukční funkce

Tyto funkce můžeme následně rozčlenit na funkce ochranné a sociální. Ochrannými se rozumí balance CO₂, koloběh vody v přírodě, stabilizace povrchu půdy, balance živin v půdě, filtr znečištěného ovzduší (Smolík, 199-?, s.36) a ekologická stabilita rostlinného společenstva lesního území.

Mezi sociální pak řadíme rekreační činitel, kulturní a militární (tzn. obrannou) funkci.

1.6.2.1. Rekreační funkce

Jednou z nejdůležitějších funkcí Bělského lesa, je právě již zmíněný rekreační činitel.(OML, 1998, s.2) Se svými 160 hektary je to největší komplex lesa ve městě v Evropě. Spojuje hned několik ostravských sídlišť. Jeho ojedinelost a příjemné prostředí dávají právě této funkci vyniknout. Les je protkán asfaltovými chodníčky a také stezkami přímo porostem, což umožňuje vyžití pro řadu skupin rekreantů-in-line bruslaři, cyklisté, turisté, v poslední době také hojně zastoupené pejskaře, ale také pro rodiny s dětmi a další. Les lze také využít k houbaření nebo sběru divoce rostoucího lesního ovoce (maliny, lesní jahody, ostružiny).

Na různých místech se také nacházejí naučné cedule. Obvykle upozorňují na dřevinu, která kolem nich roste. Podávají základní informace o dřevině a jsou obohaceny o obrázek dřeviny samotné, jejího plodu a některých dalších zajímavých částí.

1.7. Vyhlídky Bělského lesa do budoucna

Budoucnost Bělského lesa je zacílena především na podporu rekreační funkce. V roce 2006 byla provedena studie panem Zdeňkem Pinkasem. I on, jako spousta Ostravanů, prožil své dětství v prostředí Bělského lesa a je mu proto toto téma

blízké. Ve studii se zabýval mimo jiné tím, kdo a v jakou dobu les navštěvuje, a také která místa. Největší návštěvnost je zaznamenána v místech s dětskými hřišti, na běžeckém okruhu a odpočinkových místech (např. dřevěné altánky).

Jako největší problém, který by se měl do budoucna řešit, vidí vytíženost asfaltových chodníků a stezek. Střetávají se zde cyklisté, in-line bruslaři, chodci, pejskaři a další. Podle pana Pinkase by mělo dojít k revitalizaci, která by k tomuto problému přihlédla a snažila se jej nějak vyřešit.

Dále ve své studii uvádí, že by bylo vhodné, aby nepoužívané bývalé vojenské objekty zachránili turisté, školy nebo jiné organizace, které by je mohly vhodně využít.

V loňském roce (2008) byla vyhlášena veřejná zakázka ve výši 300 tisíc Kč na vypracování urbanistické studie. Ta by měla být podkladem pro projektovou přípravu staveb a zařízení, kterými by měl být lesopark doplněn pro lepší využití rekreační funkce. Tuto zakázku vyhrál architekt Petr Májek. Podle radnice městského obvodu Jih, by se mělo s úpravami Bělského lesa začít letos. Potřebné peníze chce obvod získat jednak z rozpočtu města, jednak také z evropských fondů a dalších zdrojů.

Předpokládá se také, že v potaz budou vzaty i návrhy a připomínky občanů, ekologických a jiných zainteresovaných organizací. Tak jako v roce 2006 i v této době jsou nejčastější připomínky k zabezpečení hladkého provozu všech aktivit převážně na stezkách a chodíčkách. Další návrhy jsou k naučným stezkám, k odpočinkovým zákoutím apod. Častými požadavky jsou také úpravy dětských hřišť a laviček. Podle místních obyvatel spousta laviček uhnula a chybí zde dětské pískoviště, které bylo zrušeno.

Ve studii jsou dále zahrnuty výstavby hygienických a občerstvovacích zařízení. Ovšem podle studie nemá být docílena změna vzhledu lesa, pouze se má místo atraktivnit a přilákat tak více návštěvníků.

K budoucnosti lesnických prací řekl pan revírník Vašenda, že se i nadále budou snažit používat a šánět technologie, které jsou k lesu šetrné. „Je zde spousta speciálních režimů. V prořezávkách a probírkách se upravuje zakmenění porostu tak, aby bylo pro lidi zajímavé. Krajní stromy se proto nechávají, aby vytvořily větší korunu. Nejde zde o jejich velikost a nezáleží u nich na pěstování kulatiny,“ dodává Vašenda.

2. Popis druhového složení lesoparku Bělský les a problémy spojené s pěstební-výchovnými pracemi

2.1. Složení porostu

Bělský les se rozkládá na ploše 160 ha. Na této ploše se ještě v minulém století plošně vyskytoval smrk, který sloužil jako důlní dřevo pro výdřevu chodeb a štol v dolech. Jeho produkční doba činila 60 let. Ovšem hutní průmysl a spalování uhlí vedlo k rozsáhlému poškození veškerého porostu nejen v Bělském lese. Při exkurzi Moravsko-slezského mysliveckého sdružení v roce 1900 byla Ostrava označena „za oblast s nejvážnějším poškozením životního prostředí na celém evropském kontinentě“. (OML, 1998, s.2) Tehdejší správce polesí Max Richter dokonce žádal akcionáře průmyslových a důlních podniků v tisku, aby část svého zisku přispěli na urychlenou přeměnu lesů z jehličnatých porostů na listnaté. (OML, 1998, s.2)

V současné době již v Bělském lese převažuje porost listnáčů (52%). Jde především o dub, buk, javor, jasan a lípa. Tyto dřeviny jsou navíc záměrně vysazovány a to především na holiny po vykácených smrcích. Smrkových porostů by do budoucna mělo i nadále ubývat. Dále je zde výskyt břízy a olše, jejichž semena samovolně nalítávají do lesních porostů.

Také se zde daří jilmu habrolistému. Tato dřevina je v České republice opravdovou vzácností. Díky svému škůdci bělokazu jilmovému jeden čas prakticky zmizel z území republiky. V Bělském lese se jilmu daří natolik, že se zde dokonce sám rozmnožuje. Kůra jilmu má protizánětlivé a léčivé účinky na trávicí trakt.

Obr.č.2.1.: Jilm habrolistý

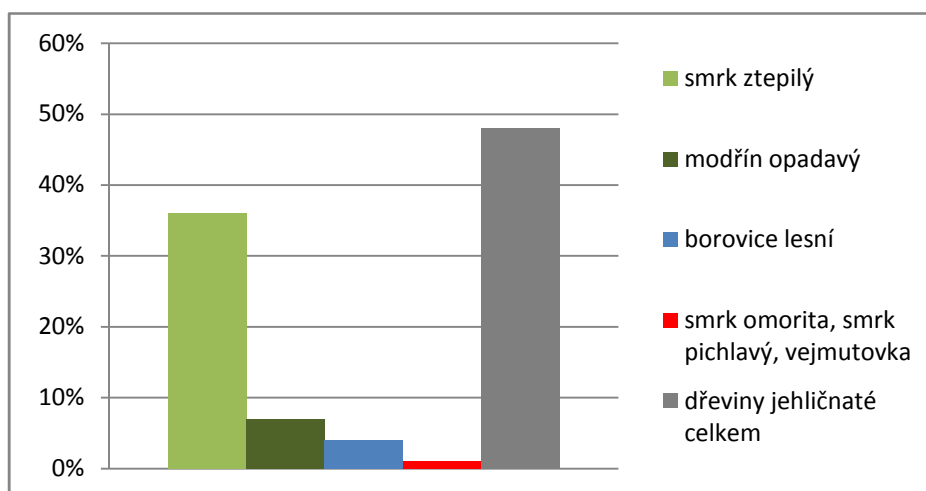

Zdroj: Wikipedie-otevřená encyklopedie

Další dřevinou, která sama nalétává do porostu BL, je topol. Také ptáci přinášejí semena některých stromů do BL, vyskytuje se tu tak také třešeň.

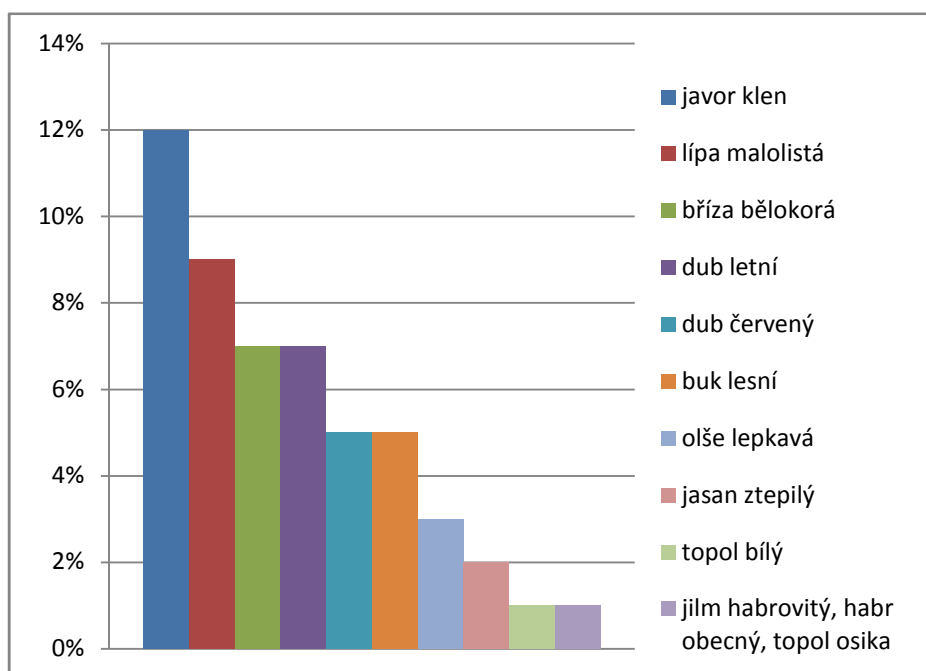
V dřívějších dobách byl také vysazován dub červený. Tento je však nepůvodní dřevinou a již se vysazovat nesmí.

Graf č.2.1.: Složení porostu BL-jehličnany

Zdroj: Bělský les. [s.l.] : [s.n.], [1998?]. 5 s.

Graf č.2.2.: Složení porostu BL-listnaté

Zdroj: Bělský les. [s.l.] : [s.n.], [1998?]. 5 s.

2.2. Pěstební a výchovné zásahy

Mezi pěstební zásahy patří především výsadba nových stromů. Jejich složení již bylo popsáno v předešlé podkapitole 2.1.

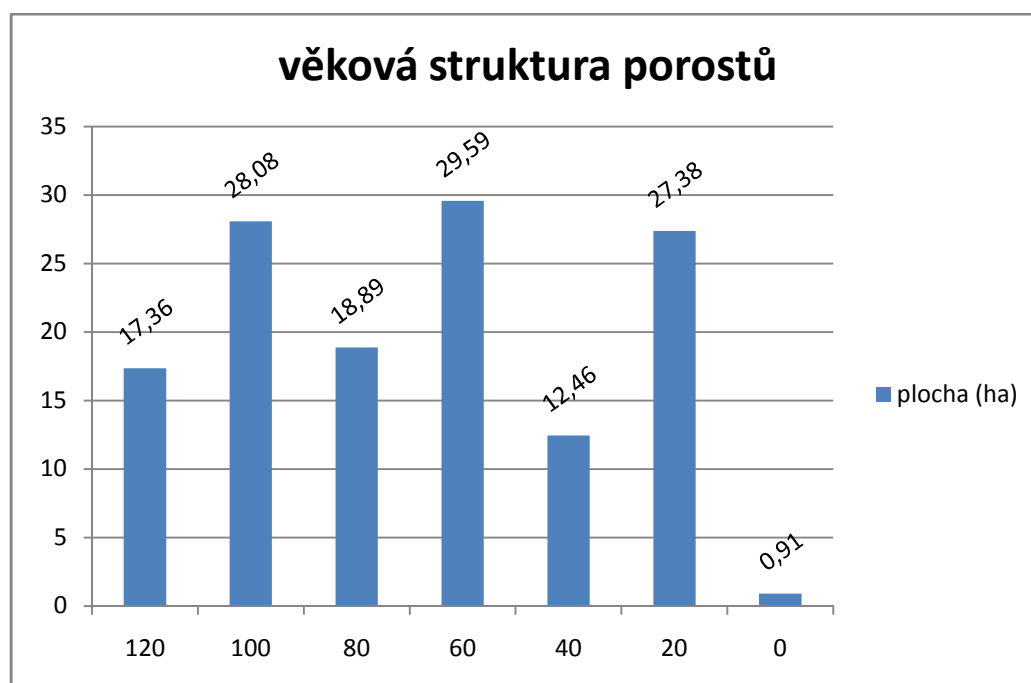
Po vysazení stromků následuje péče, která je nazývána výchovnými zásahy. Sazeničky je nutno zabezpečit proti okusu zvěří, a to buď protikusovým nátěrem nebo oplocením. Oplocení však zvěř obvykle poničí a dostane se přes něj. Do věku

5-ti let se taky mladý porost vyžíná, tzn. obranu proti bujení ostružiní, maliní a různým travám, které by výsadbu zahlušily, přerostly a znemožnily tak její život. Tato buň se zde objevuje v důsledku prořezávky stromů napadených kůrovcem. Tato prořezávka totiž umožní větší pronikání slunečního záření, které podporuje růst těchto plevelů.

Jako další výchovné opatření probíhá prořezávka a probírka stromů ve skupinách do 40-ti let, nad 40 let apod. Touto těžbou tak dochází k neustálé výchově.

Graf č.2.3.: Věková struktura stromů

Zdroj: Bělský les. [s.l.] : [s.n.], [1998?]. 5 s.

2.3. Náklady spojené s pěstebně-výchovnou činností a s rekreační funkcí lesoparku Bělský les

Lesní komplex Bělský les se rozkládá na ploše 160 ha. Ve vlastnictví města je 134,67 ha. Na této rozloze hospodaří podnik Ostravské městské lesy, s.r.o. Pravidelné roční náklady můžeme v této oblasti rozčlenit na 6 skupin, a to:

1. Modelace porostů
2. Volnorekreační prvky
3. Údržba komunikací
4. Naučná stezka

5. Likvidace komunálního odpadu
6. Miniareál zdraví.

2.3.1. Modelace porostů

Do modelace porostů můžeme zahrnout činnosti jako sekání trávy, úpravu keřů, korun stromů apod. V letech 2006-8 byly do této oblasti zahrnuty náklady na kosení s ponecháním na místě, vlastní modelace porostů a údržba keřových skupin.

Kosení s ponecháním na místě se provádí třikrát do roka na ploše 20 hektarů. V roce 2006 tato činnost stála 13 tisíc Kč za hektar, což tedy ve výsledku za celý rok činilo 780 tisíc Kč. V roce 2007 byla zvýšena na 15 tisíc Kč za hektar. Za rok 2007 tedy stála celkem 900 tisíc Kč. V roce 2008 zůstala cena stejná, včetně celkových ročních nákladů.

Vlastní modelace porostů se provádí podle potřeby. V roce 2006 byl takto upraven porost na 20 hektarech lesa. Cena je propočtena na 6 tisíc Kč za hektar. Celkem tedy bylo v roce 2006 vynaloženo na modelaci 120 tisíc Kč. Následující rok cena vzrostla na 6,5 tisíce Kč a bylo upraveno 10 hektarů. Náklady na modelaci tak v roce 2007 dosáhly 65 tisíc Kč. V dalším roce zůstaly parametry stejné a roční náklady tak zůstaly na částce 65 tisíc Kč.

Poslední z prací v této skupině je údržba keřových skupin. I tyto práce jsou prováděny nahodile, tak jak je zapotřebí. V roce 2006 stála tato údržba 2,6 tisíc Kč za hektar. Za celý rok bylo takto upraveno 5 hektarů lesa, což přineslo celkové náklady 13 tisíc Kč. Následující rok byla cena prací za hektar zvýšena na 2,8 tisíc Kč. Udržovány byly keřové skupiny na rozloze 10 hektarů. To znamenalo náklady za rok 2007 ve výši 28 tisíc Kč. V posledním sledovaném roce byla cena prací za hektar zachována. Opracováno bylo opět 5 hektarů. Náklady za rok 2008 tak byly rovny 14 tisícům Kč.

2.3.2. Volnorekreační prvky

V této skupině nákladů se objevují položky na opravu rekreačních prvků, jakými jsou např. lavičky, altánky apod. Tyto prvky jsou častými cíly vandalů, avšak vzhledem ke zvýšené rekreační funkci v Bělském lese, musí být stále udržovány v dobrém stavu.

V roce 2006 byla cena za opravy 190 tisíc Kč. V roce 2007 se tyto náklady vyšplhaly na částku 301,5 tisíce Kč a v roce 2008 mírně poklesly na 300 tisíc Kč.

Obr.č.2.2.: Přístřešek s lavičkami, napravo od přístřešku je vidět značení cyklotrasy Ostrava-Beskydy

Zdroj: vlastní archiv

2.3.3. Údržba komunikací

Mluvíme-li o Bělském lese jako o lesoparku s významnou rekreační funkcí, je jasné, že musí být postaráno minimálně o asfaltové chodníčky. V zimě a na jaře musí být odstraňován sníh, po zbytek roku pak musí být odklízeno opadané listí, kletí apod.

Činnosti na tomto úsek můžeme tedy rozdělit na zimní a jarní údržbu, a na čištění komunikací.

Zimní a jarní údržba stála v roce 2006 celkem 22,8 tisíc Kč. Tyto práce jsou oceněny hodinově. V tomto roce stála hodina této údržby 380 Kč a bylo na ní zapotřebí 60 hodin. V dalších dvou sledovaných letech zůstala cena za hodinu práce stejná. A po oba roky bylo odpracováno 40 hodin, tzn. že celkové náklady v každém roce (2007 a 2008) byly 15,2 tisíc Kč.

Čištění komunikací je také placeno za hodinu. V roce 2006 byla vyčíslena na 400 Kč za hodinu práce. Zapotřebí bylo 60 hodin. Za celý rok 2006 tak bylo vynaloženo 24 tisíc Kč. Cena za hodinu zůstala stejná i v dalších letech. V roce 2007

bylo odpracováno při čištění komunikací 80 hodin a celkové náklady tak byly 32 tisíc Kč. V roce 2008 pak bylo nutno odpracovat 52,5 hodiny. Celková částka tedy byla 21 tisíc Kč.

2.3.4. Naučná stezka

Do nákladů spadajících do skupiny Naučná stezka jsou zahrnuty částky vynaložené na údržbu informačních zařízení, rekreačních prvků, které nebyly zahrnuty výše, opravy vodoteče apod. Většinu z těchto zmíněných prvků vyrábí přidružená dřevařská výroba k Ostravským městským lesům.

V roce 2006 bylo celkem vynaloženo 140 tisíc Kč. Z toho 20 tisíc Kč na údržbu informačních sloupků, 25 tisíc Kč na opravu rekreačních prvků, 60 tisíc Kč na opravu vodoteče a 35 tisíc Kč na opravu chodníku.

Obr.č.2.3.: Vodoteč

Zdroj: vlastní archiv

Rok 2007 stál v této oblasti pouze 85 tisíc Kč oproti předešlému roku. Byla sem zahrnuta výměna informačních sloupů za 30 tisíc Kč (1,5 tisíce Kč za kus, přičemž bylo vyměněno 20 kusů), instalace informačních tabulí za 5 tisíc Kč (50 Kč za kus, bylo instalováno 100 kusů) a oprava chodníku, která stála 50 tisíc Kč.

Za rok 2008 byly náklady vyčísleny na 37,5 tisíce Kč. 7,5 tisíce Kč bylo investováno do informačních tabulí (50 Kč za kus, instalováno nebo obnoveno bylo 150 kusů) a 30 tisíc Kč bylo vynaloženo na opravu chodníku.

2.3.5. Likvidace komunálního odpadu

Do této kategorie patří odvoz smíšeného odpadu z odpadkových košů na skládku, kde může být buď skladován, nebo může být spálen (tato varianta je dražší a méně často využívanější).

V roce 2006 stála tato likvidace 70 tisíc Kč. O rok později stála o 5 tisíc Kč více, tj. 75 tisíc Kč a v posledním sledovaném roce, tedy v roce 2008, to bylo 90 tisíc Kč.

2.3.6. Miniareál zdraví

Je to oblast v severní části lesa s minigolfem a dětským hřištěm. Údržba tohoto areálu spočívá v kosení trávního porostu a opravách rekreačních prvků.

V roce 2006 stálo kosení s ponecháním na místě 13 tisíc Kč za hektar. Pokosena byla rozloha 2,5 hektaru a to dva a půl krát za daný rok. Vynaloženo tedy bylo celkově 81 a čtvrt tisíce Kč. V roce 2007 stálo pokosení 15 tisíc Kč za hektar, plocha kosení zůstala stejná, avšak byla provedena pouze dvakrát. Výsledné náklady byly 75 tisíc Kč. V posledním sledovaném roce, 2008, nebyla údržba miniareálu zdraví zahrnuta do nákladů.

Opravy rekreačních prvků v miniareálu zdraví jsou uvedeny v nákladech pouze za rok 2006. V následujících letech pravděpodobně nebylo oprav zapotřebí. Na tyto opravy tedy bylo v roce 2006 vynaloženo 15 tisíc Kč.

2.3.7. Areál zdraví a údržba pozemků získaných od ÚMOB Ostrava-Jih (Výškovice a Zábřeh)

V roce 2007 se v nákladech na údržbu Bělského lesa objevují dvě nové složky a to areál zdraví a údržba pozemků získaných od ÚMOB Ostrava-Jih.

Areál zdraví byl zřízen pro provozování sportovně-rekreačních činností. Jedná se o běžeckou dráhu v blízkosti restaurace Koliba, která je doprovázena prvky pro kondiční cvičení.

V této kategorii jsou prostředky vynakládány na opravy rekreačních prvků, údržbu a opravy cvičebních prvků.

V roce 2007 bylo na opravy rekreačních prvků (lavičky, odpadkové koše, přístřešky) vynaloženo 25 tisíc Kč. V roce 2008 náklady klesly o 10 tisíc Kč, tedy na 15 tisíc Kč.

Na údržbu cvičebních prvků (nátěr) a za jejich opravy bylo v roce 2007 zapotřebí 35 tisíc Kč. V dalším roce náklady poklesly na 30 tisíc Kč.

Jako mimořádné výdaje byly v roce 2007 zaznamenány vydání na instalaci jednoho altánu ve výši 65 tisíc Kč a v roce 2008 vydání na opravy běžecké dráhy za 40 tisíc Kč.

Nově získané pozemky od ÚMOb Ostrava-Jih jsou udržovány pomocí likvidace komunálního odpadu (včetně nepovolených skládek) a modelace a úprav porostů.

V roce 2007 stála likvidace komunálního odpadu 35 tisíc Kč. V dalším roce již nejsou na tuto činnost vynaloženy žádné prostředky.

Na modelaci a úpravu porostů vynaložily Ostravské městské lesy, s.r.o. v roce 2007 357,1 tisíc Kč. V následujícím roce to bylo 250 tisíc Kč.

2.3.8. Celkové náklady v letech 2006, 2007 a 2008

Ostravské městské lesy, s.r.o. musely v roce 2006 vynaložit na údržbu Bělského lesa 1.456.050 Kč, v dalším roce to bylo 2.093.800 Kč a v posledním roce se jednalo o částku 1.777.700 Kč. Částky jsou uvedeny bez DPH.

Tab.č.2.1.: Náklady na údržbu Bělského lesa

Náklady na údržbu Bělského lesa			
rok	2006	2007	2008
A. Modelace porostů			
Kosení s ponecháním na místě	780000	900000	900000
Vlastní modelace porostů	120000	65000	65000

Údržba keřových skupin	13000	28000	14000
B. Volnorekreační prvky			
Opravy rekreačních prvků	190000	301500	300000
C. Údržba komunikací			
Zimní a jarní údržba komunikací	22800	15200	15200
Čištění komunikací	24000	32000	21000
D. Naučná stezka			
Údržba informačních sloupů	20000	30000	0
Oprava rekreačních prvků	25000	0	0
Oprava vodoteče	60000	0	0
Oprava chodníku	35000	50000	30000
Infotabule	0	5000	7500
E. Likvidace komunálního odpadu			
Likvidace KO	70000	75000	90000
F. Miniareál zdraví			
Kosení s ponecháním na místě	81250	75000	0
Opravy	15000	0	0

rekreačních prvků			
G. Areál zdraví			
Opravy rekreačních prvků	0	25000	15000
Instalace altánu	0	65000	0
Údržba a opravy cvičebních prvků	0	35000	30000
Opravy běžecké dráhy	0	0	40000
H. Údržba pozemků získaných od ÚMOB Ostrava-Jih			
Likvidace KO	0	35000	0
Modelace a úprava porostů	0	357100	250000
CELKEM	1456050	2093800	1777700

Zdroj: Ostravské městské lesy, s.r.o.

2.4. Složení zvěře žijící v lesoparku Bělský les

V lesoparku Bělský les stavy zvěře stále klesají na úkor rekreační funkce. Zvěř potřebuje přikrytí, potravu a klid. Zvyšující se počet turistů zvěř ruší, navíc také ubývá přikrytí.

Nachází se zde zvěř srnčí, zajíci a bažanti. Zaječí zvěře je zhruba 10 kusů, bažantů do 20 kusů. Pouze srnčí zvěř se dokázala přizpůsobit životu vedle člověka. Chodí se například často pást do blízkosti přilehlých sídlišť. Té je v Bělském lese kolem 15 kusů.

Tyto stavy zvěře se musí nadále řídit normami, které jsou určeny Ministerstvem zemědělství. Normy se určují na jednotlivé revíry. Na celý starobělský revír připadá 42 kusů srnčí zvěře. Přírůstky nad normu se odstřelí a k 1.1. každého roku by měly stavy sedět.

Dále jsou také určeny minimální stavy. To je počet zvířat, které musí v revíru zůstat.

2.4.1. Udržování normovaného stavu zvěře

Jak již bylo výše zmíněno, stavy se udržují odstřelem zvěře při honitbách (obvykle na podzim). V BL jde na jednu stranu o jednoduchou záležitost, protože zvěř není plachá a lze se k ní přiblížit až na 50 metrů. Na druhou stranu je zde ovšem problém s množstvím lidí, kteří BL navštěvují. Lidé se srocují do místa výstřelu a osočují myslivce ze zabíjení zvěře. Jedná se zde o paradox, protože lidé by chtěli vyšší počty zvěře, avšak sami tomu brání svou přítomností a požadavky na větší obslužnost.

Ulovená zvěř, tedy zvěřina, patří Mysliveckému sdružení. Sdružení to následně rozdělí mezi své členy. Nerozdělené maso se pak používá na kulturní akce, které sdružení pořádá, jako jsou plesy, kde je maso jako cena v tombole apod.

Trofej z uloveného zvířete pak přináleží tomu jedinci, který daný kus ulovil. Stejně tak se podle loveckého práva postupuje s vnitřnostmi. Požitelné vnitřnosti (srdce, plíce, jazyk, játra a ledviny) si bere střelec, ostatní se zahrabou v lese do země, zakryjí se listím a do týdne jsou rozloženy. V letním období je to i v kratší době.

Aby byly stavy přesně určeny, musí také probíhat sčítání zvěře.

Oficiální sčítání zvěře nařizuje krajský úřad pro celý kraj v jednom termínu. V letošním roce proběhlo sčítání v Moravskoslezském kraji 7.3. Při tomto sčítání se rozestaví myslivci do řady s určitými odstupy od sebe (konkrétně se tomu nějak říká, ale nemůžu si zrovna vzpomenout) a prochází celou oblast. Tím tlačí zvěř do jednoho místa a tak se spočítá.

Při neoficiálním sčítání se počítá zvěř obvykle při dokrmování u krmných zařízení. Nejlépe se počítá v zimě s napadaným sněhem.

2.4.2. Dokrmování zvěře

V BL se v zimě dokrmují všechny druhy zvěře. Nachází se zde minimálně 5 krmelců srnčích a zaječích, a 4 bažantí zásypy. Na dokrmování se využívá oves, cukrovka a seno. Seno je samozřejmě z vlastních zdrojů členů mysliveckého sdružení. Oves a cukrovka se pak nakupuje od JZD nebo podobně.

Na celý starobělský revír připadá asi 2200 kilogramů ovsa, z toho na Bělský les jde zhruba 500 kilogramů ovsa a dále asi 100 kilogramů sena. Toto bohatě stačí na příkrmování daného počtu zvěře v Bělském lese.

Bělský les má navíc tu výhodu, že v něm bohatě roste plazivý ostružiník, který je pro zvěř vydatnou stravou. Navíc je mrazuvzdorný, takže je pro zvěř dostupný až do jara.

100 kilogramů ovsa přijde cca na 400 Kč, tzn. že náklady na pořízení ovsa na dokrmování se pohybují kolem 2000 Kč ročně.

2.4.3. Náklady spojené s údržbou a péčí o zvěř

Kromě příkrmování se v Bělském lese už dále nevyskytují jiné náklady spojené s péčí o zvěř. Ovšem musí se počítat s náklady na údržbu krmných zařízení. Ta však udržují sami myslivci, takže i tyto náklady jsou pouze minimální částky. Maximální roční náklady na obnovu jsou do výše 500 Kč ročně.

Největším problémem pro myslivce a jejich krmná zařízení jsou vandalové. A také bezdomovci, kteří se před chladem schovávají do bažantích zásypů a znemožňují tak zvěři krmení.

Myslivecké sdružení musí také platit nájem za honitbu. I tato položka se však pohybuje v řádu stokorun ročně. (Do honiteb spadá asi 420 hektarů lesů.)

Jako největší náklad může být považována náhrada ztrát Ostravským městským lesům, jelikož zvěř, za kterou zodpovídá myslivecké sdružení, okusuje výsadbu. Za celou honitbu bylo v roce 2008 požadováno 36 tisíc Kč. Ale tyto částky jsou obvykle odpracovány formou brigád myslivců pro Ostravské městské lesy (pomáhání při údržbě lesa, stavba oplocení apod.).

Na tyto náklady si myslivecké sdružení vydělává pomocí pořádání společenských akcí (plesy, srnčí hody apod.). Myslivci nejsou nějak finančně odměňováni a svou činnost vykonávají ve volném čase.

3. Ekonomicko-ekologické zhodnocení současných a výhledových opatření prováděných v řešeném lesoparku

V poslední části své práce se zmiňuji o blízké budoucnosti Bělského lesa. Jako podklad mi slouží Urbanistická studie Bělského lesa, která byla vypracována na přelomu let 2008 a 2009 na žádost statutárního města Ostravy. Zhotovitelem je ing. arch. Petr Májek. Tato má sloužit jako projektová příprava pro stavby a zařízení, které mají podpořit rekreační funkci lesoparku Bělský les. Celá pracovní skupina (sestavující kromě ing. arch. Petra Májka, také z ing. Jaroslava Gavlase, ing. Martina Krejčího a ing. arch. Renaty Májkové) brala při zpracování ohled i na připomínky občanů a různých sdružení.

3.1. Zhodnocení předcházejících možností

Ostrava-Jih má ohromnou koncentraci obyvatelstva. Žije zde 120 tisíc lidí, což z tohoto obvodu dělá nejlidnatější v Ostravě. Proto bylo již od původních studií počítáno s mohutnou rekreační náplní a vybaveností (centrální rekreační louka s rozhlednou, vodní plochy, zábavní, odpočinkové a sportovní příležitosti).

Rozloha Bělského lesa je dostatečná pro uspokojení rekreačních potřeb obyvatelstva přilehlých sídlišť. Ta byla od svého vzniku vytvářena okolo Bělského lesa, tak aby právě on byl středem obytného sektoru. Také hlavní třídy městských obvodů byly orientovány paprskovitě směrem k lesu. Hlavní ideou takovéto výstavby bylo právě zajištění dostatečného prostoru pro rekreaci a volnočasové vyžití obyvatelstva.

Obr.č.3.1.: Poloha Bělského lesa a přilehlých sídlišť

Zdroj: mapy.cz

V mnoha studiích je také zvažováno, co s plochou po bývalých kasárnách. Tyto plochy jsou vedeny jako brownfieldy a není zde přirozeně souvislá vysoká zeleň. Na těchto plochách byla zvažována výstavba velkých staveb, jakými jsou třeba krytý plavecký bazén, akvárium, dům pionýrů, v pozdějších dobách také areál pro kondiční a volnočasové činnosti s občerstvovacím zařízením.

3.2. Kompoziční oddělení Bělského lesa

V roce 2006 si Ostravské městské lesy, s.r.o. nechaly zpracovat studii rekreačního a pěšebního potenciálu. Zpracovatelem byl tehdy ing. Pavel Borusík z firmy Silvex-Inženýrská projekční, poradenská a realizační činnost sadovnicko-lesnická. „Tato studie obsahuje historický průzkum, průzkum vybavenosti, průzkum rekreačního potenciálu, podrobné směrnice hospodaření a celkovou průvodní zprávu. Cílem studie bylo vypracovat podklady pro lesní hospodářský plán.“ (Urbanistická studie Bělského lesa, 2009, s.9)

Z této studie vyplývá rozčlenění Bělského lesa na 11 kompozičních oddělení. Každé z oddělení je nějak charakterizováno.

Kompoziční oddělení 1 (dále jen KO) se nachází mezi koupalištěm a páteřním S-J chodníkem. KO 1 obsahuje rozpracovaný parkový les s nadřazenou rekreační funkcí. Současný stav nemá být měněn, jelikož se zde nachází zapojené lesní porosty a sortiment prvků vybavenosti je dostatečný. Síť komunikací a vstupů byla zachována.

Jako novinka byla začleněna plastika na západním ukončení V-Z průseku a vybudování stromořadí na jižní hranici s KO4.

KO 2 se rozkládá na severním okraji mezi ulicí Plzeňská a páteřním chodníkem. Funkčním posláním tohoto KO je lesní clona. Cílem úprav zde má být rozvolnění a vizuální propojení na KO 1.

KO 3 je mezi ulicí Plzeňská a rodinnou zástavbou. Zde Bělský les plní funkci clony v přechodu na rekreační funkci. Úpravy jsou zde navrhovány tak, aby byla vytvořena clona po obvodu ulice Plzeňské s vnitřní částí parkově rozpracovanou. Dále zde má být vytvořena lávka nad ulicí Plzeňskou. A prvky vybavenosti, které se zde nacházejí (především běžecká trasa), by měly být zachovány.

KO 4 navazuje na jihu na KO 1 až po V-Z spojku, a dále na tramvajovou smyčku a sousedí s restauračním zařízením Dakota. Jeho posláním je plnit nadřazenou rekreační funkci jako parkový les. Zde jsou návrhy na úpravy následující: na hranici s KO 1 by se měla vybudovat promenáda a stromořadí, vizuálně by se měla zapojit modelace žlebů a měly by zde být doplněny lavičky a odpadkové koše.

KO 5 zahrnuje objekty bývalých kasáren a areál Tatra. Funkčním posláním tohoto KO je centrální lesní park. Zde mají být vybudovány parkové prostory pro handicapované skupiny a ukázkové objekty pro lesní školu.

KO 6 se nachází jižně od KO 4. Zde se mísí funkce produkční (produkce dřevní hmoty) a rekreační. Tady návrh počítá s přestavěním hlavní cesty na promenádní komunikace ve stromořadích. Také je v tomto KO snaha minimalizovat pobyt návštěvníků mimo promenády. Taktéž se počítá s doplněním laviček a odpadkových košů.

KO 7 je pás podél páteřní S-J komunikace. Jeho funkcí je parkový les v doprovodu komunikace. Snahou tady bude založení stromořadí a zrušení porostu, který by měl být převeden na bezlesí sloužící ke skládce dřeva, jako rekreační louka s piknikovým prostorem.

KO 8 se rozkládá na východ od KO 7. Zde by mělo dojít k rozpracování přestavby centrální části na parkový les. Návrhem pro toto KO je usměrňovat rekreaci na hlavní komunikační trasy a v následujících decenních i do centrální části parkového lesa.

KO 9 je pruhem podél V-Z komunikace. Jeho funkce je, stejně jako u KO 7, parkový les v doprovodu komunikace. Zde jsou návrhy rozděleny na části pro

východní a pro západní část. Ve východní části by mělo být založeno stromořadí, kdežto v západní části bylo mělo dojít ke střídání různých struktur vegetačních prvků.

KO 10 se nachází východně od sídliště Výškovice. Tady je funkční poslání stejné jako u KO 1, tzn. rozpracovaný parkový les s nadřazenou rekreační funkcí. Cíle jsou rozčleněny podle polohy. Na obvodu KO by měla být zapojená hmota lesního porostu. Vnitřní část KO by měla být zpracována parkově, přičemž přednostně mají být zohledněny sportovní a rekreační aktivity.

KO 11 zahrnuje jižní část lesa mimo soukromé pozemky. Obdobně jako v KO 6 tady dochází k střetávání produkční funkce (produkce dřeva) s funkcí rekreační.

„V návrhu kompozice vnáší studie do území lesa nové převážně přímé cesty, lemované nově zakládaným stromořadím. Uprostřed běžecké dráhy u Výškovic rozvíjí volnou plochu se solitérami a skupinami stromů. Stávající vybavení pro rekreační využití navrhuje udržovat, nová zařízení nenavrhuje. Neřeší areál bývalých kasáren ani plochy mimo vlastnictví statutárního města Ostravy.“ (Urbanistická studie Bělského lesa, 2009, s.11)

3.3. Zhodnocení současného stavu

3.3.1. Vhodnost využití prostředí Bělského lesa

Za nejpříjemnější místo v celém lesoparku je považována oblast v blízkosti občerstvovacího zařízení Koliba. Je zde běžecká dráha uprostřed s vybavením pro sportovní a rekreační činnost, tzv. areál zdraví. Louka uvnitř tohoto běžeckého okruhu může také posloužit k příjemnému odpočinku.

Na jižním okraji lesa je kladně hodnocena mírná modelace terénu a upravený potok. Tyto zajímavé části se nacházejí na západní části naučné stezky.

Severní okraj lesa disponuje tzv. miniareálem zdraví. Ten zde byl vybudován v minulosti pro rekreační aktivity. Zahrnuje dětské hřiště a minigolf. Z tohoto důvodu je místo značně frekventované.

Prostor bývalých kasáren může poskytnout dobré zázemí pro vznik dalšího místa pro příjemné trávení volného času. V ověřovací studii, kterou si nechaly vypracovat Ostravské městské lesy doc. ing. Pavlem Šimkem, Ph.D. z firmy Florart v únoru 2008, bylo potvrzeno, že na místě bývalých kasáren by mohlo vzniknout lesní arboretum. Toto řešení by sebou přineslo další posílení funkcí pobytových,

sportovně-rekreačních a dále taky naučných. Avšak podmínkou pro vypracování urbanistické studie bylo, že dokumentace lesního arboreta nebude zahrnuta do řešení a pro dané místo bude vytvořena jiná alternativa.

Pro návštěvníky je naopak neatraktivní východní část lesa, kde se nacházejí rozsáhlé oblasti stejnorodé výsadby a také přímé trasy účelových cest. „Na území Bělského lesa se neuplatňuje cílená kompoziční prostorová struktura.“(Urbanistická studie Bělského lesa, 2009, s.18)

3.3.2. Klady současného stavu

Klady jsou v této studii hodnoceny z hledisek rekreačních a ozdravných funkcí.

Kladně hodnotí rozlohu Bělského lesa (160 hektarů, z toho 126 hektarů vlastní město Ostrava) a jeho polohu k obytným útvarům. Jak již bylo výše zmíněno, Bělský les je z větší části obklopen sídlištní zástavbou. Další výhodou je jeho snadná dostupnost z přilehlých sídlišť.

Obr.č.3.2.: Vstup do Bělského lesa ze sídliště Výškovice (kolem čajovny „Na Větrném kopci“-na obrázku vpravo)

Zdroj: vlastní archiv

Dále je kladně spatřován přechod do volné krajiny na jižním konci lesa. Také návaznost na centra občanské vybavenosti, koupaliště a sportovní plochy je výhodná. Letním horku se příjemným stínem lesní cesty dá dostat ke koupališti v blízkosti náměstí SNP, ale také obráceným směrem na koupaliště ve Staré Bělé. Dále se

v příjemném prostředí blízkosti lesa nachází restaurace a areál minigolfu. U sídliště Výškovice na okraji lesa se pak nachází Skatepark (využíván k ježdění po rampách na skateboardech, in-line bruslích, ale také na kolech).

Z ekologického hlediska je pozitivní také začlenění lesa do systému městské zeleně (tzv. generel zeleně) a do územního systému ekologické stability (ÚSES).

Další kladnou stránkou je začlenění Bělského lesa do systému cyklistických tras. „V současné době je po středové páteřní severojižní lesní cestě značena „dálková trasa“ ze středu města do Beskyd.“ (Urbanistická studie Bělského lesa, 2009, s.16)

Kladem je také vybavenost lesa. Nacházejí se zde běžecké dráhy, naučná stezka a drobná architektura (dřevěné lavičky, lavice se stolem, přístřešky, odpadkové koše, prvky naučné stezky, můstky, schody, prvky dětského hřiště apod.).

3.3.3. Zápory současného stavu

Bohužel pro začátek je nutno konstatovat, že záporů v Bělském lese převládá. Jako záporné doby jsou hodnoceny:

- převládající plochý terén, který je tak nevýrazný,
- prudké svahy na jižním a západním okraji lesa, které byly vytvořeny zářezy potoka,
- „převážně husté zapojené stejnorodé výsadby bez prostorové rozmanitosti nebo záměrné skladby,“ (Urbanistická studie Bělského lesa, 2009, s.20)
- je zde podtržen hospodářský charakter přímými účelovými cestami,
- rozdělení území do dvou městských obvodů, což může stěžovat práci s touto plochou,
- některé části lesa patří do majetku soukromých osob, a pokud se jedná o klíčové oblasti, dochází k dalším komplikacím ve vývoji plánovaných úprav,
- překážející a nevhodné areály a stavby (objekt areálu Tatra),
- a také příjezdové cesty k těmto nevhodným objektům, které se nacházejí ve vnitřní části lesa,
- Plzeňská ulice, která je nadměrně využívána a kromě zplodin, zatěžuje území také hlukem,
- Plzeňská ulice také nevhodně přetíná území lesa a odděluje od něj úzký pruh,
- špatně vyřešené pěší přechody přes tuto zatíženou ulici,
- nevhodné střetávání aut, chodců, cyklistů a bruslařů na lesních cestách,

- nevyhovující povrchy drah, pěšin a cest,
- nedostatečná údržba malých vodotečí a vodních ploch (bez vody),
- málo možností klidného posezení na prosluněné ploše,
- špatná orientace v důsledku jednotvárného prostředí,
- neuspořádané řešení nástupových míst,
- některé části lesa navazující na obytné území jsou devastovány a málo udržovány,
- také některé prvky drobného vybavení, které jsou již příliš poškozené nebo dožité,
- a v neposlední řadě absence propojení některých míst pro pěší.

3.3.4. Vybavenost prostoru Bělského lesa

3.3.4.1. Komunikace přecházející přes dané území

Území BL je protkáno sítí komunikací. Ne všechny však slouží rekreační činnosti. Vedle pěších chodníků a stezek pro cyklisty, je zde také frekventovaná ulice Plzeňská (silnice I/58), která zatěžuje prostor BL nadměrným hlukem. Dalším problémem komunikací je neuzpůsobený příjezd do areálů umístěných uvnitř BL. K těmto areálům (ředitelství OML, s.r.o. a areál Tatra) je přístup vozy umožněn jedině přes vnitřní lesní komunikace, na kterých se běžně vyskytují návštěvníci BL (pěší, cyklisté, bruslaři). Nejhorší je tato situace u vjezdu od restaurace Dakota.

Stížnosti kvůli střetávání chodců a cyklistů, pak také směřují na pátevní S-J chodník, po kterém vede značená cyklostezka do Beskyd (viz. také podkapitola 3.3.2.).

Dalším problémem týkajícím se silniční sítě, je nedostatečný počet parkovacích míst. BL je oblíbeným cílem všech milovníků přírody. Velkým přínosem by tedy bylo vybudování většího množství nových parkovacích míst u vstupů, která by tak přilákala větší počet návštěvníků i z širšího okolí.

Co se týká lesních cest a pěšinek vyšlapaných většinou od asfaltových chodníků, je zde jediným nevyhovujícím faktorem nenavázanost na značené turistické trasy v jižní části lesa.

3.3.4.2. Občanská vybavenost a vybavení pro rekreaci

Občanskou vybaveností se rozumí subjekty, které poskytují výrobky a služby uspokojující potřeby obyvatel.

V BL se nachází objekt Ostravských městských lesů, s.r.o., jde tedy o sídlo organizace, která zabezpečuje hospodaření na území BL. Spolu s ředitelstvím zde sídlí také lesní škola. Jedná se o středisko pro osvětově výchovnou práci se školní mládeží, jenž bylo založeno v roce 2002.

Běžnými návštěvníky lesa jsou pak spíše vnímány objekty restaurace Koliba a restaurace s minigolfem, sportovní zařízení jakými jsou běžecké okruhy, prvky pro kondiční cvičení, a nebo také skatepark (ten je ovšem na okraji BL) a v neposlední řadě také dětské hřiště.

Dalším důležitým vybavením dokreslujícím obraz celého rekreačního potenciálu je drobná architektura. Tu vyrábí přidružená dřevařská výroba ze dřeva vytěženého v lesích patřících OML, tedy včetně samotného BL. Jedná se tedy o dřevěné přístřešky, lavice se stoly, lavičky, odpadkové koše, prvky naučné stezky, můstky, schody, prvky dětského hřiště. Dalšími drobnými okrasnými prvky jsou zídky s barevnými obrazci (u koupaliště a u dětského hřiště).

3.3.4.3. Ostatní vybavenost lesoparku

Do této podkapitolky zahrnuji zbylou vybavenost BL, která nemá větší význam pro rekreační funkci.

Na ploše BL se dále vyskytují skladovací prostory v areálu Tatra, drobné objekty čerpacích stanic, nadzemní vedení vysokého napětí a podzemní inženýrské sítě.

Obr.č.3.3.: Stožár vedení vysokého napětí je částečně maskován porostem

Zdroj:vlastní archiv

3.4. Možnosti změny stavu do budoucna

BL má mnoho předností, které by se daly ještě více podpořit vhodnými úpravami. Má však také své chyby na kráse, které však zdaleka nejsou neodbouratelné.

Toto se rozhodly řešit i OML prostřednictvím zadání vypracování urbanistické studie. Z jejího obsahu vyplývá, že nejdůležitějším místem rekreace obyvatel je severní část lesa a právě zde by proto mělo dojít k prvním úpravám ke zvýšení atraktivity BL.

3.4.1. Severní část Bělského lesa

Severní část (skládá se z KO 1, 2, 3, 4, 5 a 7) nejen, že je část s nejvyšší návštěvností, ale také je to část, která v sobě soustřeďuje nejvíce problémů. Na jejím území se rozkládají brownfieldy bývalých kasáren. Zde je viděna nutnost co nejdříve tuto zátěž odstranit. Neumožňují totiž plné rozvinutí potenciálu daného místa a jsou jednoznačnou překážkou.

Ty plochy, kde již byly kasárny odstraněny, nejsou také využity a jsou ponechány pouze v provizorním stavu.

Při plánování možného využití bylo upuštěno od arboreta a architekti se spíše zaměřili k využití plochy pro aktivní trávení volného času.

Severní a západní část tohoto území nevyžaduje dalších zásadních úprav, jelikož zde byly zásadní změny uskutečněny už v minulosti. Byly zde vybudovány dostatečně široké chodníky s pouličním osvětlením, dětské hřiště, hřiště na minigolf a podstatné úpravy zeleně. Nutností je pouze nahradit stávající dožilou drobnou architekturu a opravit povrchy chodníků.

Úzký pruh lesa, který je oddělen ulicí Plzeňskou, je na tom podstatně hůře. Je ve značně zanedbaném stavu, navíc znehodnocen hlukem z rušné komunikace. Zde je zapotřebí provést údržbové a úklidové práce.

3.4.2. Návrh na úpravu severní části

V současném návrhu úprav je počítáno s úpravou stávajícího chodníku (od koupaliště až k restauraci Dakota) na promenádu a doplněním dalších chodníků. Dalším výrazným prvkem úprav by se mělo stát ohnisko rekreačního a zábavního vybavení.

Mělo by tedy dojít k rozšíření hlavního chodníku, k úpravě jeho povrchu a k rozdělení na část pro pěší a část pro cyklisty a bruslaře. Dále bude doplněn prvky drobné architektury (lavičky apod.). Výsadba podél této trasy by měla působit rozvolněně a prosvětlovat trasu.

Doplnění chodníků se může řídit prošlapanými stezkami. Takto by se eventuálně daly spojit vstupy od koupaliště a od křižovatky ulic Čujkovova a Plzeňská. Dalšími reálnými doplněními se jeví chodníčky k místu vybavenosti na místě kasáren.

Toto centrum vybavenosti je v plánu soustředěno na stávající asfaltové plochy. Je zde využito některých ploch, příjezdů a stávající výsadby. Počítá se s rozšířením lesní školy o lesní hájovnu, kde by se zájemci mohli seznámit s péčí o lesní prostředí. Také by zde mělo vzniknout dětské hřiště s doplňujícími prvky (houpačky, kolotoč apod.) a možností zapůjčení šlapacích autíček.

Pro děti vyššího věku je plánovaná louka pro míčové hry, posilovací prvky a lezecká stěna.

V plánu není opomenuta ani skupina seniorů. Pro ty se připravuje klidová odpočinková louka, možnost hraní petasu, kuželek a šachů. Další možností je využití posilovacích prvků pro tuto skupinu a handicapované. Pro slabozraké a vozíčkáře by měla být vybudována poznávací a relaxační zahrada.

Nutností bude vybudování protihlukových opatření kolem ulice Plzeňská. V koncepci se počítá s protihlukovými valy. Tvarovány budou jako zvlněná krajina, čímž oživí plochý a nevýrazný terén. Mohou také sloužit pro jízdu na horských kolech.

Počítá se i s úpravou a zvýrazněním jednotlivých vstupů do BL.

3.4.3. Doporučení vyplývající ze studie

Aby v budoucnosti mohlo docházet k lepšímu rozvoji celého území BL, bylo by zapotřebí odkoupit pozemky nepatřící prozatím do majetku města a území tak majetkově sjednotit. Dále by bylo vhodné začlenit les do jednoho obvodu, vhodnější možností se jeví začlenit jej do obvodu Ostrava-Jih. Další vhodnou úpravou na úseku řízení by mohlo být ustanovení odborného týmu poradců z různých oborů a také skupinu, která by připravovala realizaci změn. Také začlenění veřejnosti do příprav různých akcí a činností by bylo adekvátní.

V pojetí drobné architektury by se dala využít drobná reklama, tzn. že tyto prvky by byly opatřeny symbolem lesa. S tímto je spojena taky úvaha o sjednocení systému prvků. Ty by měly být voleny z odolnějších prvků a umístovány tak, aby mohlo docházet k veřejné ochraně před vandaly.

Na vstupech do lesa a na křížení vnitřních cest je možno zavést prvky informačního a orientačního značení. To by mělo přispět k lepší orientaci v jednotvárném terénu.

Další úpravy mají směřovat k uspořádání provozu na ulici Plzeňská. Centrálním bodem těchto úvah je vybudování nadchodu. Tyto závěry však musí být podloženy samostatnou dopravní studií.

3.4.4. Propočet nákladů na I. etapu (severní část)

V tomto propočtu jsou zahrnuty veškeré plánované úpravy celé severní oblasti Bělského lesa. Nejsou zde zaznamenány náklady na úpravy týkající se Plzeňské ulice, protože ty si vyžadují samostatnou dopravní studii (viz. podkapitola 3.4.3.).

Tab.č.3.1.: Odhadované náklady při uskutečňování první etapy

Odhad nákladů na první etapu			
Popis činnosti	m ²	Kč/m ²	Kč celkem za danou plochu
Příprava území			
Odstranění starých asfaltových ploch, odvoz do 10 km, recyklace	7200	300	2160000
Odstranění náletu	5000	50	25000
Komunikace			
Automobilové	2400	1800	4320000
Chodníky (kamenivo)	11900	700	8330000
Cyklostezka (zámková betonová dlažba)	1200	900	1080000
Promenádní chodník:			
oprava povrchu	3200	400	1280000
úprava zeleně	16000	350	560000
Plochy hřišť			
Umělé povrchy pod dětské hřiště a atrakce	5800	1200	6960000

Travnaté hřiště, odpočinková louka	6000	400	3850000
Travnaté pohledové plochy	15000	250	3850000
Vybavení			
Dětské hřiště		400	2000000
Lanové hřiště		400	400000
Ostatní atrakce			300000
Cvičné prvky			450000
Objekty (sklad, dozor, WC, přístřešky)			1000000
Lavičky			160000
Protihluková ochrana			
	600m	3000	1800000
Celkem			43880000
Pěší lávka přes Plzeňskou ulici (odhad)			12000000

Zdroj: Urbanistická studie Bělský les, 2009

Závěr

Teoretická část práce nás blíže seznamuje s Bělským lesem, s jeho strukturou a problematikou. V první kapitole jsou popsány důležité charakteristiky, jakými jsou historický vývoj, hlavní problémy, se kterými se potýkají hospodáři řešeného lesoparku, jeho funkce se zdůrazněním funkce rekreační, která zde převyšuje všechny ostatní. První kapitola se také zmiňuje o Starobělských Lurdách, které jsou významným místem v Bělském lese. Jedná se o kapličku vytvořenou z vysokopecní strusky, pod kterou vyvěrá lesní pramen.

Další kapitola obsahuje složení Bělského lesa z pohledu vegetačního a také z pohledu složení zvěře, která zde žije. Blíže jsou uvedeny i náklady související s obhospodařováním lesa. Při srovnání těchto nákladů, je vidět markantní rozdíl mezi náklady na pěstební, výchovnou a s nimi spojené činnosti a s náklady myslivců, kteří se starají o zvěř. Zatímco první zmíněné dosahují částek přes milion Kč, druhé nepřesahují ročně ani sto tisíc Kč. Zde si však můžeme povšimnout střetávání zájmů dvou organizací-OML a MS. Zde by se mohlo, podle mého soudu, uskutečnit nějaké kompromisní řešení, aby nehájila každá organizace své vlastní zájmy, ale aby bránily Bělský les jako svůj společný zájem.

Účelem praktické části pak bylo prozkoumání záměrů OML s řešeným územím do budoucna. Zde byly získány poznatky o zpracování urbanistické studii o území Bělského lesa, vyhodnoceny jeho kladné a záporné stránky a uskutečněn přehled o možných plánovaných akcích na podtržení rekreační funkce v cílovém lesoparku. Zároveň jsem zjistila, že první etapu mají tvořit úpravy severní části lesa od koupaliště na náměstí SNP k restauraci Dakota situované při ulici Plzeňská. A byl mi poskytnut také propočet nákladů na tuto první etapu.

Průběhy jednotlivých etap úprav v Bělském lese a jejich následné zhodnocení by mohly v budoucnosti sloužit jako bohatý zdroj témat pro další podobné práce.

Na závěr bych ráda poděkovala prof. Ing. Dušanu Smolíkovi, DrSc. a pánům Vašendovi a Staňkovi za konzultace při řešení této bakalářské práce.

Seznam použité literatury

1. FAMFULÍKOVÁ, Dagmar. Bělský les v Ostravě se dočká proměn. *Česká televize 24* [online]. 2008 [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/regionalni/13038-belsky-les-v-ostrave-se-docka-promen/>>. Pozn.: jedná se o video-reportáž
2. CHLEBOUNOVÁ, Miroslava. Jak bude Bělský les vypadat za pár let?. *Moravskoslezský deník* [online]. 2008 [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW: <http://moravskoslezsky.denik.cz/zpravy_region/20080716_belskyles_obnova_ostrava_jih.html>.
3. JEŘÁBKOVÁ, Pavla. Kůrovec není hlavní problém Šumavy. *IDnes.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/kurovec-neni-hlavni-problem-sumavy-rika-sef-narodniho-parku-krejci-1f2-domaci.asp?c=A090401_133216_domaci_pje>.
4. KAVKA, Bohumil; ŠINDELÁŘOVÁ, Jaroslava. Funkce zeleně v životním prostředí. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1978. 235 s.
5. LAPISZ, Břetislav. Bělský les: místo k odpočinku : Autor projektu Zdeněk Pinkas navrhuje šetrné úpravy a nejrozumnější rozvoj území. *Moravskoslezský deník* [online]. 2006 [cit. 2009-03-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.silvarium.cz/content/view/4544/24/>>.
6. MÁJEK, Petr. Urbanistická studie Bělský les. [s.l.] : [s.n.], 2009. 47 s.
7. PCH., J. Starobělské Lurdy : Památné místo v kraji 1913 - 90 - 2003. *Starobělský zpravodaj* [online]. 2003, č. 3 [cit. 2009-03-16].
8. POLENO, Zdeněk. Příměstské lesy. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1985. 176 s.
9. REICHHOLF, Josef. Les: ekologie středoevropských lesů. Praha: Ikar, 1999. 223 s. ISBN 80-7202-494-9.
10. SMOLÍK, Dušan. *Environmentální problémy regionů ČR*. [s.l.] : [s.n.], [199-?]. 98 s. Studijní materiály.
11. Sborník o stavu prostředí v Ostravě. [s.l.] : Repronis, 2006. 73 s. ISBN 80-7329-123-1.
12. *Bělský les*. [s.l.] : [s.n.], [1998?]. 5 s.
13. *Ostravské městské lesy*. [s.l.] : [s.n.], [1998?]. 5 s.

14. Zákon o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon). [s.l.] : [s.n.], 1995. 46 s.
15. *Wikipedie-otevřená encyklopedie* [online]. [2001] [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <[http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BD%C5%A1kovice_\(Ostrava\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BD%C5%A1kovice_(Ostrava))>.
16. *Wikipedie-otevřená encyklopedie* [online]. [2001] , 21. 2. 2009 v 00:14 [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Star%C3%A1_B%C4%9Bl%C3%A1>.
17. *Wikipedie-otevřená encyklopedie* [online]. [2001] , 27. 8. 2008 v 22:02 [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/B%C4%9Blsk%C3%BD_les>.
18. *Regionální informační servis* [online]. 2005-2008 [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <http://www.risy.cz/index.php?pid=520&id_p=8051&language=CZ>.
19. *Ostravské městské lesy : Lesní škola* [online]. [2002] [cit. 2009-03-16]. Dostupný z WWW: <<http://www.ostravskelesy.cz/lesni-skola.html>>.
20. *Ostravské městské lesy-přidružená dřevařská výroba* [online]. [2002] [cit. 2009-03-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.ostravskelesy.cz/sdv.html>>.
21. *Wikipedie-otevřená encyklopedie : Jilm habrolistý* [online]. [2001] , 14. 4. 2009 v 21:36 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Jilm_habrolist%C3%BD>.
22. *Wikipedie-otevřená encyklopedie : Ostrava* [online]. [2001] , 14. 4. 2009 v 06:14 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ostrava>>.

Seznam zkratk

BL...Bělský les

LP...lesopark

OML...Ostravské městské lesy, s.r.o.

MS...Myslivecké sdružení Stará Bělá

Seznam obrázků

Obr.č.1.1.:	Mapa Ostravy.....	11
Obr.č.1.2.:	Objekt bývalých kasáren před rekonstrukcí.....	13
Obr.č.1.3.:	Výhled na jižní konec lesa přecházející do nezastavěné krajiny.....	14
Obr.č.1.4.:	Pohled ze severního konce Bělského lesa na sídliště Zábřeh.....	14
Obr.č.1.5.:	Diverzibilita porostu Bělského lesa.....	15
Obr.č.1.6.:	Bohoslužba u Starobělských Lurd.....	16
Obr.č.1.7.:	Starobělské Lurdy v současnosti.....	17
Obr.č.1.8.:	Kůrovec (larva, zámotek, dospělý jedinec).....	18
Obr.č.1.9.:	Problémy s vandaly jsou očividné (poničený ukazatel).....	19
Obr.č.2.1.:	Jilm habrolistý.....	24
Obr.č.2.2.:	Přístřešek s lavičkami, napravo od přístřešku je vidět značení cyklotrasy Ostrava-Beskydy.....	28
Obr.č.2.3.:	Vodoteč.....	29
Obr.č.3.1.:	Poloha Bělského lesa a přilehlých sídlišť.....	37
Obr.č.3.2.:	Vstup do Bělského lesa ze sídliště Výškovice (kolem čajovny „Na Větrném kopci“-na obrázku vpravo).....	40
Obr.č.3.3.:	Stožár vedení vysokého napětí je částečně maskován porostem.....	44

Seznam tabulek

Tab.č.2.1.:	Náklady na údržbu Bělského lesa.....	31
Tab.č.2.2.:	Odhadované náklady při uskutečňování první etapy.....	47

Seznam grafů

Graf č.2.1.:	Složení porostu BL-jehličnany.....	25
Graf č.2.2.:	Složení porostu BL-listnaté.....	25
Graf č.2.3.:	Věková struktura stromů.....	26

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že:

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst.3);

- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové (bakalářské) práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci

k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

Seznam příloh

Příloha 1...Mapa lesů na území města Ostravy

Příloha 2...Přehledová mapa situace Bělského lesa

Příloha 3...Statistiky těžby dřeva v Bělském lese v letech 1998 až 2007, včetně vysvětlení
zkratk a porostní mapy

Příloha 4...Přepis rozhovoru s panem Markem Vašendou (revírníkem)

Příloha 5...Přepis rozhovoru s panem Karlem Staňkem (hospodář MS)

Příloha 6...Výkresy doplňující urbanistickou studii Bělského lesa

Mapa lesů na území města Ostravy

Bělský les je vyznačen červeným rámečkem.

Statistiky těžby dřeva v Bělském lese v letech 1998 až 2007

Vysvětlení zkratk v tabulce:

Proř.-zkratka pro prořezávku, což je výchovný zásah v mladých porostech ve věku mezi 10-20 roky. Současně jako sekundární produkt zásahu vznikla upotřebitelná dřevní hmota (tzv. hmota hroubí nad 7 cm tloušťky bez kůry).

PÚ-zkratka pro předmýtní úmyslnou těžbu, jedná se rovněž o výchovný zásah v porostech mladšího věku (zpravidla 20-80 let)

Kůr.-nahodilá těžba (neúmyslná), vyvolaná napadením podkorního hmyzu

Živ.-zkratka pro těžbu živelnou (větrné a sněhové polomy, vývraty, zlomy atd.), rovněž neúmyslnou, vyvolanou abiotickými činiteli

Exh.-těžba opět nahodilá, neúmyslná, vyvolaná imisním působením. Zkratka pro těžby exhalační. Dnes většinou ustupují

MÚ-těžba mýtní úmyslná, za účelem obnovy dospělého porostu

MŘ-těžby mimořádné spojené většinou s odlesněním pozemků např. za účelem výstavby, ochranná pásma elektrovodů apod.

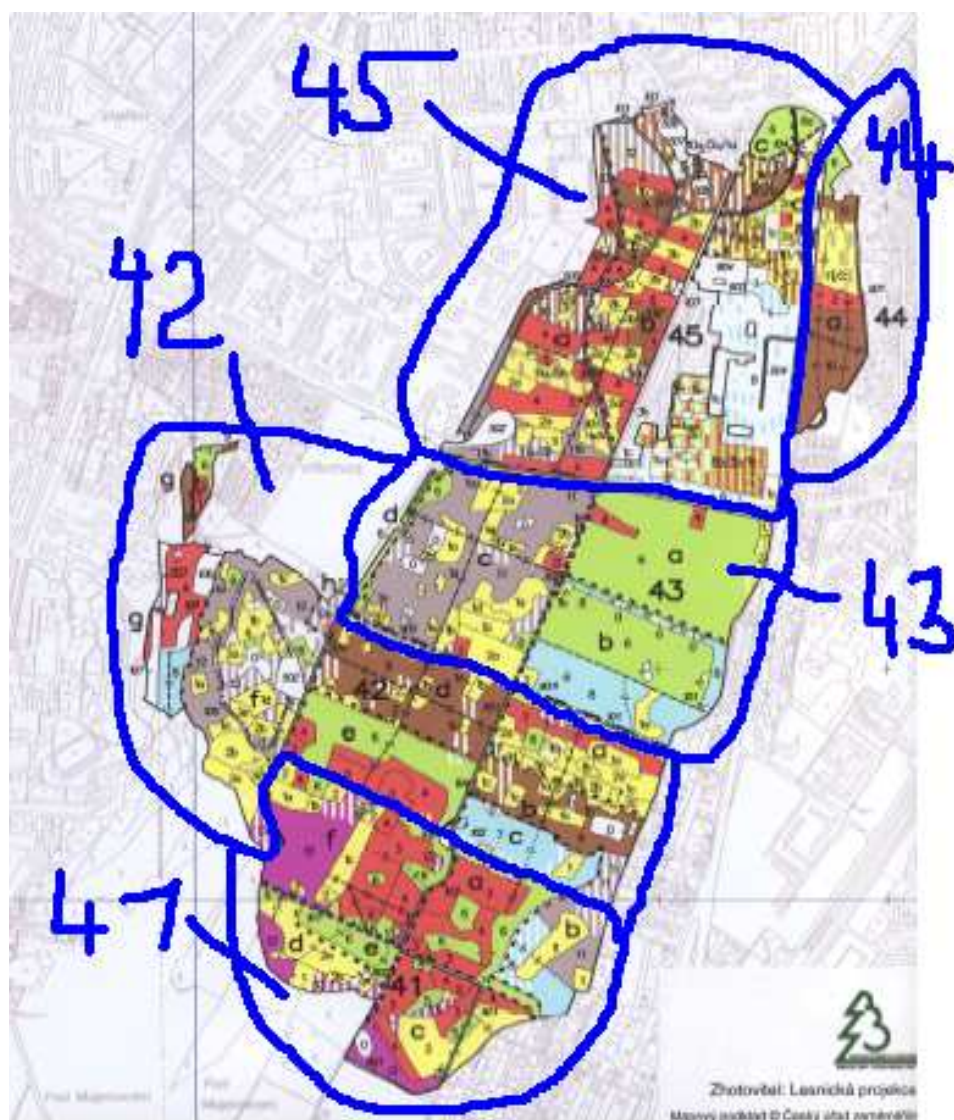
Příloha 3

Rok	Dřevina	ODDĚLENÍ 41							ODDĚLENÍ 42							ODDĚLENÍ 43							ODDĚLENÍ 44							ODDĚLENÍ 45							
		Prof.	PU	Kür.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kür.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kür.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kür.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kür.	Živ.	Exh.	MU	MR	
1998	Smrk					40						1	1	67					2	1	41											3		4	6		
	Borovice					1															6											1					
	Modřín												2							3	3										1			1			
	Listnáče		10								2		2	22				10			9											7		1			
1999	Smrk		16	1	2	28	152					1	35	41					1	8	44										3			25			
	Borovice						64														8																
	Modřín				7	1	7						7								7						1							1			
	Listnáče		1				16				5		10								1	6									12			2			
2000	Smrk					36						2	16	87					1		41													1	12		
	Borovice					1																															
	Modřín					4							1	3							3																
	Listnáče		14			1					6		3	1							1	5				9		1				11		4	4		
2001	Smrk				2		52					6		106	20				3		61	285											1		39		
	Borovice																			5	1																
	Modřín																				8																
	Listnáče		4												1						3	74			4			2				6		1			
2002	Smrk				2	3	76	69				17	16	30	114					19	16	84											1		21		
	Borovice																				6																
	Modřín					1		3					17																								
	Listnáče		9				3				9										1																
2003	Smrk				90		15					390	3	61					147		46						2					4	59		41		
	Borovice					1																															
	Modřín					2							10								35																
	Listnáče		18										2	3			3															16		5			
2004	Smrk				85		2					708		6					313								12						81		11		
	Borovice					120															1																
	Modřín																			3												2					
	Listnáče						1				22		13	30							4											9			5		
2005	Smrk				144		9					323	67	21				3	168	26	31						11						48	5	6		
	Borovice						20						1	5				1																1			
	Modřín					1	6						10	12				10																1			
	Listnáče		7			1	5				15		5	2			57		29	4														4			
2006	Smrk				107	24						427	26	26				2	181	112							25						40	22	2		
	Borovice						4						1																								
	Modřín																	3		2																	
	Listnáče		10										14	12			117			8							2							1	1		
2007	Smrk				82	71	90					15	379	163	92					339	12	56					6						13	6	26		
	Borovice						18							1	3						4												1	1			
	Modřín													1	1																						
	Listnáče			1							20		12	6							20						2							5			

Příloha 3

Rok	Dřevina	ODDĚLENÍ 41						ODDĚLENÍ 42						ODDĚLENÍ 43						ODDĚLENÍ 44						ODDĚLENÍ 45										
		Prof.	PU	Kur.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kur.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kur.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kur.	Živ.	Exh.	MU	MR	Prof.	PU	Kur.	Živ.	Exh.	MU	MR
1998 - 2007	Smrk	0	16	513	111	348	221	0	0	32	2253	341	621	20	0	0	5	1174	175	404	285	0	0	0	50	0	8	0	0	0	10	243	38	189	0	0
	Borovice	0	0	0	0	165	64	0	0	0	0	3	8	0	0	0	1	0	0	30	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	
	Modřín	0	1	0	11	11	10	0	0	0	0	46	18	0	0	0	13	0	8	13	43	0	0	0	0	0	1	0	0	3	0	2	1	0	0	
	Listnáče	0	130	0	2	12	19	0	0	79	0	61	76	1	0	0	187	0	49	42	74	0	4	9	0	5	2	0	0	0	61	0	16	17	0	3
Celkem 1998-2007		0	147	513	113	536	314	0	0	111	2253	451	723	21	0	0	206	1174	232	489	403	0	4	9	50	5	11	0	0	0	74	243	57	209	0	3

Porostní mapa se zvýrazněním jednotlivých oddělení

Přepis rozhovoru s panem Markem Vašendou (revírníkem)

Mohl byste charakterizovat porost a jeho stav? Mnoho lesů bylo přetvářeno na smrkové monokultury, tak jak je to s Bělským lesem?

Smrk hodně trpí kůrovcem a václavkou. Tyto napadení jsou aktivně vyhledávány a vyřezávány. Smrk v lesoparku ubývá a i nadále se počítá s jeho úbytkem. Smrky jsou nahrazovány listnatými stromy, a to hlavně javory, duby, buky, lípami a jasaný. Proti kůrovci se bojuje, jak již bylo výše řečeno. Pokud dojde ke vzniku sušin, jsou káceny. Při silném větru a sněhových vánicích jsou nebezpečné, protože může docházet k jejich vývrátům. Z tohoto důvodu, a také kvůli estetičnosti, jsou vyřezávány především kolem chodníků.

Těžební zásahy jsou aktivovány na jedince přestárlé, nemocné atd. Úmyslná těžba, která se dělala v minulosti, řádově před nějakými 5 až 8 lety (vykácela se hektar lesa, ta se opětovně zalesnila a vzniklé holiny se přiřazovaly jedna k druhé), se již podle zákona nesmí používat.

Severní Morava leží v oblasti kůrovcové kalamity, tak má takovou velikou expanzi, že likviduje ten smrk ve velkém a proto se nedá hospodařit v tom lese tak, jak by se mělo, ale musí se za ním chodit, vyhledává se a vytěžuje se, protože kdyby se to nedělalo, tak ten vývoj toho kůrovce by byl takovýto: zhruba z jednoho stromu, který ten kůrovec napadne, vyletí v nové generaci tolik jedinců, že napadnou ihned pět dalších stromů v okolí. U nás má kůrovec průměrně 3 až 4 generace ročně. Takže pokaždé se to násobí 5, což by po nějaké době znamenalo neodvratitelný konec lesa. Tomu se snaží zabránit a vlastně vyloženě vyhledávají nějaké ty souše a vlastně i před tím, než se z toho stromu stane souš v době kdy je napaden tím kůrovcem.

Čím jsou následně souše osazovány? (viz.i nahoře)

Dále je povinnost hospodařit podle nějakého lesního hospodářského plánu, který schvaluje orgán státní správy lesů, což je vlastně takový orgán, který spadá pod ministerstvo zemědělství. To znamená podle nějakého plánu schváleným státem, a ten tam přesně ukládá v jakém se tady nacházejí ty porosty v hospodářském souboru a v těch hospodářských souborech je jasně řečeno, které dřeviny my do toho lesa můžeme nebo nemůžeme dát, jo. Takže tady většinou v tom BL jsou to dřeviny listnaté, jak jsem již říkal, dub, buk, javor, jasan, lípa. To se sadí převážně, doplňuje se to, protože do těch mladých kultur nalitává samovolně bříza, olše (ta se i vysazuje). Tak takhle asi co se týče toho zastoupení. Ještě, objevuje se tady u nás vzácná dřevina v ČR, která se u nás dokonce sama rozmnožuje a to je

jilm habrolistý. Ten už se najde málo kde, nebo v malém množství, protože má také svého škůdce-bělokaze jilmového, který ho prakticky téměř úplně zlikvidoval jeden čas v ČR. Kdysi se tu vysazoval dub červený, ale ten už se vysazovat nesmí, protože to už je nepůvodní dřevina. Sám si zde nalétává také topol. Dále také v lese vidíme sem tam nějakou tu třešň a další, které sem nanesou ptáci. Ty se tedy nevysazují úmyslně, ale rozmnožují se svévolně přirozenou cestou.

To byly ty těžební zásahy a nyní ty pěstební.

To byly ty těžební zásahy, trochu jsme tou výsadbou zabrousili do pěstebních zásahu. Dále z těch pěstebních zásahu se provádí v těch porostech...protože my většinou obnovujeme les tou umělou obnovou, tím vysazením a potom se ty porosty nadále vychovávají. Tzn. že jsou tam potom pěstebně-výchovné zásahy, kdy následuje vlastně nějaká prořezávka a probírka těch stromů ve skupinách do 40-ti let, nad 40 let apod. a vlastně prakticky se stále vychovává ten porost tou těžbou. Teď se tu děje spousta listnatých těžeb, v těch probírkách třeba právě proto, abychom docílili toho, že se z toho lesa vytvoří do budoucna les, který je nejenom estetický a nějak rekreačně zajímavý, ale i les, který bude zároveň lesem hospodářským, protože to všechny živí-i mě to živí, i tady ten les samotný to živí, že prostě tam vyrostě nějaká ta kulatina, která se dá samozřejmě dobře prodat a následně z těch peněz, jde zase spousta zpátky do toho lesa a na nákup těch sazenic, na ochranu proti zvěři a na takovéhle věci. Takže probírky, prořezávky to jsou ty výchovné zásahy.

Ještě, když jsou ty stromy mladé, dejme tomu 5 let po vysazení, tak se o ně staráme takovým způsobem, že se vyžínají-brání se proti bujení ostružiní, maliní a různým travám, které by ty porosty nebo ty výsadby zahlušily, přerostly, prostě zavraždily.

Tady jsou vlastně ty porosty tak rozvolněné, když se podíváte do toho lesa, tak to není klasický les, jako někde na horách, kde chodíte po jehličí, ale tím, že se tam chodí a průběžně se vyřezává ten kůrovec, tak se stává to, že se ten les proředí, prosvítí, následně se tam objeví ta buřeň, která je velkým nepřítelem těch stromků potom do budoucna.

Velké škody při pěstebních pracích způsobuje zvěř. A to především zvěř srnčí, také zajíc, ale toho zde není tolik. Srnčí zvěř je tady opravdu ve velkém množství a největší škody prostě způsobuje ona. A my se proto bráníme, nebo bráníme tu výsadbu nějakým oplocením, nebo tím, že se natírají proti okusu. Avšak výskyt této zvěře je zde opravdu zvýšený. Jaká je působnost imisí na ten les, zda se kvůli nim musí těžít, zda je to tak enormní a pokud ano, tak jaké ty imisní škody jsou?

Co se týče těch imisí, taky tady spadaly. Lesy byly zahrnuty do pásma imisních

ohrožení. To se nějak v minulosti rozlišovalo. Ale v současné době z toho byly vyjmuty, tzn. že nám státem nebyla přiznána podpora na těžbu těchto imisních souší, které vznikaly. Prostě bylo řečeno, že v současné době tohle již neškodí, takže to neškodí, no. Ale jde to vidět, a to hlavně na smrkovém lese, protože ten je takovým největším důkazem těch imisí, jelikož se uchycují na dýchacích orgánech toho stromu-nejvíce je to vidět na tom smrku, protože ten neopadá. Kdežto ten listnáč si s tím poradí, ten shodí listy a na jaře mu vyrostou nové, takže u něj není to poškození tak velké, ale ten smrk trpí. A opět, když se podíváme do toho lesa přímo, tak uvidíme, že to nejsou takové krásné stromy jako na horách, koruny jsou prořídle, tzv. defoliovány, nejsou tak vitální ty stromy jako jinde, tedy jako ve zdravém lese. Prostě jsou prořídle.

Takže speciálně kvůli nim se nedělají nějaké těžby?

Ne, v současné době ne. Jedině tím, že jsou ty stromy zbavené listí, jehličí, tak v období nějakého sucha tím více trpí, takže ten zbytek jim opadá taky, vzhledem k faktu, že jsou oslabeny a nejsou schopny se účinně bránit, takže vznikají tyto souše kvůli imisím, ale není to tak enormní, jako tomu bylo v minulosti.

Tedy bych měla pár takových ekonomických otázek. Zaměstnáváte pod sebou nějaké lidi, kteří se o ten les starají, nebo si na to najímáte nějakou externí firmu?

Takže my jsme vyloženi Ostravské městské lesy, firma, která zaměstnává převážně své lidi. Samozřejmě ne všechno se dá utáhnout a dneska už jsou ty technologie takové i v tom lese, že ne všechno jsme schopni si dovolit sami, takže si i firmy některé najímáme. Ale máme spoustu svých zaměstnanců.

V BL pracují zhruba 4 lidi v té pěstební činnosti, kteří se zabývají vlastně těmi pěstebními pracemi, úklidem klestů a spoustu jiných věcí, a dále potom jeden dřevorubec, jeden traktor (míněno traktorista), takže se tím zabývá asi 5, 6 lidí, včetně mě. Míněno pro revír BL.

Jaké je při vaší práci používané nářadí a technika?

Dobře, takže používané nářadí, to je zase k té pěstební činnosti, tam je to klasika. Při zalesňování tam je to motyka a špagát, že jo. A potom dochází následně k vyžínání toho porostu, takže kosa. Potom při stavbě oplocení, tam je to taková zajímavá technologie-takový vrták motorový, kladivo a tak dále. Úplně obyčejné věci, takže nic zvláštního.

Ale co se týče té vyspělejší technologie, třeba pro tu těžbu dřeva, tam je to, teda kromě motorové pily a příslušenství, které k tomu náleží, tak speciálně v BL se na to zaměřujeme, že používáme technologie, které neničí les, tzn. koně-to je super technologie, která nesežere moc paliva a vlastně takovou vyvážecí soupravu za traktor, což je takový stroj s hydraulickou

rukou, která to vytěžené dřevo na sebe nakládá a vlastně ho vyváží z toho lesa ven. Takže už to není takové nešetrné, jako když se přibližuje tím navijákem, lanovým kdy ten traktor to dříví pouze přitáhne za sebe a celé ho z toho lesa vytahuje někam ven a škrábe při tom stromy, hlínu, kořeny, a dělá za sebou velký nepořádek. Při tom vznikají např. erozní rýhy, bláto a takovéhle věci. Takže těmi šetrnými technologiemi –koněm a traktorem s vyvážecí soupravou, které po sobě nezanechají takový nepořádek, se prakticky snažíme taky trochu chránit ten les. Speciálně se tady v BL vyrábějí takové krátké sortimenty toho dříví, o max. 5m délce, to proto, aby ta vyvážeka nebo ten kůň s tím mohli pracovat, protože kdyby to bylo delší tak už to třeba neutáhnou, neuvezou.

Ted'ka speciální technologie, kterou budeme používat od příštího roku, je tzv. železný kůň. To je prostě kůň, ale ze železa. Takový pásový, který má být zase šetrný k tomu lesu. Je to taková zajímavá technologie, za velké peníze.

Jak vysoký je vklad na obnovu lesa?

Vyloženě celkovou částku neznám, ale určitě jsou to nemalé částky.

Dejme tomu, náklady na jednu sazenici jsou nějakých 10 Kč i s prací a se vším. V BL se jich ročně vysazuje zhruba 30 000 kusů, takže to vychází 30 000 krát 10 je nějakých 300 000, plus ochrana a další záležitosti...to půjde do milionu jenom na BL. Takže těžko říct.

Jak svou práci vidíte do budoucna?

Snažíme se dále používat a shánět technologie, které by byly k tomu lesu šetrnější. Je tady spousta takových speciálních režimů, že v těch prořezávkách, probírkách se upravují ty zakmenění toho porostu tak, aby to bylo pro lidi zajímavé, ty krajní stromy se nechávají, ať vytvářejí nějakou větší korunu, že to nejsou vyloženě ti dlouháni, až tak tam nezáleží na pěstování té kulatiny, tak jako v jiném hospodářském lese. A právě to je na tom BL to zvláštní a krásné, že se zde dá skloubit i ta rekreační funkce, i ta hospodářská funkce. Ten les se nedotuje vyloženě tak, že by se na něj braly nějaké dotace, a že ten les si sám na sebe vydělává. To, co si ten les vydělá, to se do něj víceméně vrátí. A dokonce se říká, že je to největší komplex lesa uprostřed města v Evropě. Nějakých 160 ha, to nemají ani v Paříži, ani v Londýně...

Starají se OML jako firma i o to dětské hřiště, ty výchovné cedulky o různých stromech apod.?

Určitě. Tohle jsme víceméně vymýšleli kdysi my. Na to také dostáváme nějaké finance od města, abychom to řešili. Tzn. veškeré ty rekreační prvky, které tady jsou-od laviček, košů, altánků, takové ty cedula-to se staráme my, naše Středisko údržby zeleně. Dejme tomu ta běžecká dráha, co tam je, je také v naší správě.

A to se vyrábí přímo z dřeva vytěženého v BL?

I z toho dřeva se to vyrábí. Samozřejmě je těžko určitelné, zda nějaká konkrétní lavička je vyrobena ze dřeva z BL, ale je to ze dřeva OML, které si my vytěžíme sami, takže i tímto způsobem se to dřevo do toho lesa vrací.

Přepis rozhovoru s panem Karlem Staňkem (hospodář MS)

Jaké je složení zvěře v BL?

Je zde srnčí zvěř, zajáci a bažanti. Stavby zvěře neustále klesají. A to hlavně kvůli lidem. Zvěř potřebuje ke svému životu jen přikrytí, potravu a klid. Přikrytí ubývá a klid nemá téměř žádný. Zajíců je zhruba 10 a bažantů do 20 kusů. Jedině srnčí se dokázala přizpůsobit životu vedle člověka. Tudíž není tak plachá. Srnčí zvěře je v BL asi 15 kusů.

Velkým problémem je ulice Blanická, přes kterou zvěř hojně migruje, takže ji často sráží auta. Nejhorší byl v tomto ohledu rok 2007, kdy bylo sraženo zhruba těch 15 kusů. Může jich být samozřejmě více, pokud si někdo zvíře naložil do auta a ponechal si ho.

Jaké jsou stavby zvěře v BL?

Jde o stavby normované, tedy stavby, které by tam měly být. Tyto stavby se neurčují pro jednotlivé lesy, ale pro celý revír. Na celý starobělský revír připadá 42 kusů srnčího, třeba. Vždy je zde nějaký přírůstek, ale ten se prostě odstřelí a k 1.1. by to mělo sedět.

A pak jsou také stavby minimální, které musí být zachovány v daném lese. Samozřejmě je možné, aby OML požádaly o snížení tohoto minima, oni vědí co a jak, ale zatím k tomu nedochází.

Vyskytuje se v BL nějaká škodná zvěř, dravci?

V BL už de facto žádná nežije. Loni zde byly sice spatřeny dvě lišky, z toho jedna byla zastřelena, ale všeobecně se má za to, že na území BL se nevyskytují běžně.

A jak je to tedy s vakcinací lišek?

Ta už od roku 2007 neprobíhá, protože více jak dvě roky nebyl na území ČR hlášen žádný případ vztekliny.

Kromě území Ostravy a Brna probíhala vakcinace pomocí vrtulníku plošně. Na území Ostravy to roznášeli myslivci v návnadách, a když se do ní liška za kousla, byla naočkováná.

Jak probíhá v BL odstřel?

V BL je na jednu stranu jednoduchý, protože se můžeme ke zvířeti přiblížit na takových 50-60 metrů a dobře si je prohlédnout. Pro odstřel platí nějaké pravidla, které kusy se mohou střílet a které nikoliv. Lovec si je proto musí dobře prohlédnout dalekohledem.

Na druhé straně je však problém s lidmi. Stačí jeden výstřel a hned se jich namístě shromáždí fůra a chtějí vědět, co se děje, proč se tu střílí apod.

Probíhá také dokrmování zvěře?

Samozřejmě jsou tam krmelce srnčí a zaječí. Je jich tam minimálně 5, musel bych to projít, abych věděl přesně. Plus to máme tam 4 zásypy pro bažanty. Takže v zimě se přikrmuje, a to nejen v BL, ale v celé honitbě, v celém revíru.

A když se provede ten odlov, tak myslivci si nechají trofej a co se děje se zbytkem?

Tak když se provádí lov, tak veškerá zvěřina, zvěřinou se v myslivecké mluvě rozumí veškeré maso (bažant, zajíc, srnčí...), takže ta patří mysliveckému sdružení, když se uloví. No a sdružení už si to pak rozdělí mezi své členy nebo na kulturní akce (tomboly, plesy a tak dále). A trofej patří vždycky střelci (trofej=paroží ze srnce), tedy tomu, kdo jej uloví.

A prodává se to maso?

Jak již jsem říkal, maso patří mysliveckému sdružení. To by ho eventuálně prodat mohlo, ale my si ho rozdělíme raději mezi sebe. My máme taky nějaké kamarády, nějaké plesy...takže my vlastně stačíme tu zvěřinu spotřebovat. Nedochází tedy k tomu, že bychom zvěřinu prodávali.

Respektive, nějaká část bažantnice, máme v Bělském lese obory, se prodá, ale to je minimum.

A teď k té finanční stránce. Kolik tak stojí to dokrmování ročně?

Dokrmování samozřejmě platí myslivecké sdružení, nikdo nám na to nepřispívá. Musíme si na to přikrmování vydělat, to jsou ty kulturní akce, jak jsem říkal plesy, srnčí hody v létě, chaty... Tak si na to vyděláme, a za vydělané peníze nakupujeme krmivo. To znamená oves, případně cukrovku, případně ještě seno...ale to nemusíme kupovat, to chlapi nasuší, to máme z vlastních zdrojů.

Nejdražší na tom je ten oves. Ten musíme kupovat někde od JZD nebo tak.

A to je zhruba kolik?

Myslíte množství nebo cena?

A cena?

Dejme tomu odhadem, že do Bělského lesa jde 5 metráků ovsa (na celou honitbu připadá asi 22 metráků), plus 5 metráků cukrovky, plus seno...chcete číslo...tak dejme tomu metrák sena (dokážete si představit? To je obrovská hromada sena!). Takže to pro těch 15 kusů zvěř stačí. Zvěř tedy určitě netrpí hladem, přikrmujeme dobře. A navíc Bělský les má takovou strukturu, že ne tedy úplně všude, ale hojně plošně je tam plazivý ostružiník. To je pro nás nepostradatelná věc prostě. Kdo má ten ostružiník v revíru, tak zvěř se má dobře. On je totiž mrazuvzdorný a vydrží až do jara.

A tedy cena za ten oves?

Ten oves, to jsem říkal 5 metráků, to je 400 korun, takže 2000 korun ročně.

Nějaké jiné náklady spojené s péčí o zvěř nebo s údržbou?

Se zvěří v BL už další náklady nemáme. Pouze to příkrmování. Ale jako sdružení musíme platit nájem honitby. Nedovoluji si to odhadnout, ale je to v řádu stokorun. Do honiteb spadá asi 420 ha lesů.

A počítání zvěře se provádí při té honitbě, anebo se to počítá jiným způsobem?

Oficiální sčítání zvěře (s velkým S) probíhá na nařízení krajského úřadu. Ten nařídí sčítání na určitý den pro celý kraj. Například letos to bylo 7.3. Ale pokud myslíte takového neoficiálního (s malým s), tak to chlapi chodí po revířů, díváme se při tom příkrmování kolik tam té zvěře je. Ideální sčítání probíhá v zimě, když je sněh. Na sněhu se vám nic neztratí. BL je malý, takže ho za 2 hodiny obejdu a udělám si obrázek, kolik tam té zvěře je.

Při oficiálním sčítání, které proběhlo teď 7.3., šlo 7 chlapů podél té hlavní aleje. Každý měl nějaký úsek. Od těch starobělských domků to zatlačili až k těm kasárnám, pak to otočili a šli zase nahoru. A tak tu zvěř spočítali. Opticky, prostě kolik viděli. To je takzvané oficiální sčítání vyhlášené krajským úřadem.

A krmelce a tyhle záležitosti si spravujete sami, a nebo to vám spravují OML?

Ne, to ne. To my si všechno děláme sami. S tím je však v BL velký problém, odborně se tomu říká krmné zařízení. Hlavně to hodně ničí vandalové, takže vždy před sezónou to musíme dát trošku do pucu. A také v těch zásypech pro bažanty, to je obvykle takový přístřešek, který může mít tak 2x2 metry, se nám objevují bezdomovci. Prostě si tam natahá nějaké staré hadry, pytle, vezme si tam spacák, no a samozřejmě zvěř tam nemůže, protože tam spí pan bezdomovec. Takže to je takový náš problém, se kterým tam bojujeme.

A tak zhruba ročně se dá kolik na tu obnovu?

No na tu obnovu se nějak finančně moc nepřispívá. Ona se nějaká ta deska, nebo dřevo vždycky nějak sežene. Akorát tak kupujeme lepenku na střechu, ale to jsou opravdu minimální náklady. To je otázka sto korun ročně. Maximálně na tu obnovu, když chcete číslo, padne 500 korun. Ale to je jeden rok, a druhý to může být podstatně méně.

A objevuje se v BL třeba pytláčení (nepovolený lov)?

Tak prokázáno nemáme nic. Nemáme ani nějaké podezření, že by tam někdo pytláčil. I když je to samozřejmě možné. V dnešní době má spousta lidí pistole. Takže teoreticky je to možné, ale dokázané to nemáme.

Zajíce nebo bažanta to strach nemáme, toho je málo, to nikdo neupytlačí. To spíš to srnčí, ale opravdu, prokázáno nemáme nic.

Avšak je zde jiný problém, a to že je zde strašné množství psů. Lidé je tam chodí venčit

a pokud je pes nějaký zdivočelý, nebo neovladatelný a pán ho pustí z vodítka, tak se stává, že nám tu zvěř strhne. Takže máme ztráty na zvěři v tom slova smyslu, že se tam najde srnčí, které je stržené, potřhané. Pokud se najde hned, může se použít jako potrava pro psy. Pokud se najde za víc jak dva dny, tak už je to jen na zakopání.

Ještě by mě zajímalo. Jak říkal pan profesor, myslivci si nechávají trofej a vnitřnosti, tak co se dělá s těmi vnitřnostmi?

No vnitřnosti se dělí na vnitřnosti požitelné (lovecké právo), tedy srdce, plíce, jazyk, játra a ledviny, to tedy patří lovcům, tomu, který ten kus ulovil. To si vezme již při vyvrhování buď v lese nebo doma na zahradě, když si to odveze. A ostatní nepožitelné orgány jako střeva, žaludek, to se zakope v lese třeba pod pařez nebo prostě někde vykope díрку. To tam v lese zůstává tak týden, v létě je to za dva dny rozložené. Je to schované, přikryté listím, nikdo to tam nenajde.

A spolupracujete nějak s OML?

To jste trefila kladívkem na hlavičku. Určitě vám pan Vašenda řekl svoje, že?

My nespolečně nějak, protože nemáme důvod. Les patří po lesařské stránce OML, po stránce zvěře zase nám (MS=myslivecké sdružení). Tam dochází k velkému střetu, že to co oni vysadí, to naše zvěř napadá. To on vám určitě říkal. A tady je ten střet zájmu. Zajíc, který by okusoval ty stromky, ten tam prostě není o tom žádná. Je tam teda ta srnčí, ale je tu otázka, taková filozofická, kolik zvěře je hodně a kolik je málo. On se odvolává na stavy normované, které by měly být, takže má určitým způsobem pravdu... My zase máme pravdu v tom, nebo si to aspoň myslíme, že když už něco zasadím, tak se o to musím starat. Tzn. že ta zvěř v tom lese vždycky bude, tomu se nedá zabránit. Ani to není naším cílem. My za tu zvěř státu zodpovídáme, že tam bude. Ona tam být musí, nebo měla by být. Za to jsme zodpovědní.

A oni by si měli uvědomit to, že když už něco zasadí, tak se o to musí starat. No, někdy se starají. Oplotí to, to je ideální. Samozřejmě ta srnčí to oplocení napadne. Ale taky mají možnost nátěru, že si ty sazeničky natrou proti okusu. To je také určité řešení, ale potom je určitá pravda, že ta zvěř vždycky něco poškodí, ať se dělá, co se dělá. Otázkou je kolik toho oplotí, kolik ošetří. To už asi nebude rozebírat. Oni mají ze zákona povinnost určitý počet ošetřit. Co dělají nebo nedělají, to je otázka. My se o tom samozřejmě každý rok hádáme. Prostě ta zvěř vždycky něco sežere, to je marné. Nebo něco zničí. A tam právě dochází k tomu střetu, že oni to po nás požadují nahradit. Finančně. Zde je tedy ten střet lesního a mysliveckého hospodářství.

My se snažíme bránit, oni na nás tlačí. Každoročně se ty škody sčítají k 1.7., v polovině roku.

Kolik to tak bývá?

Kolik to bývá? No to je právě otázka. On vám to pan Vašenda už určitě vysvětloval, ale já vám to řeknu znova, z našeho pohledu. Škody jsou závislé na tom, kolik sazenic se za rok vysadí. Když by byla jenom průměrná těžba, nebo malá těžba-pouze nahodilá, tak by se málo vysazovalo, byly by malé škody. V dnešní době na ostravsku řadí kůrovec, to vám asi říkal, takže vznikají velké paseky, velké holiny, které se musí následně hned zalesnit. Tím pádem je hodně sazenic, tím pádem je hodně škod.

Prostě čím víc se nasadí, tím více se sežere, tím více po nás chtějí. Takže poslední roky nám jdou těžce po krku. V loni to dosáhlo takových rozměrů, že po nás chtěli 36 tisíc, ale pozor to je za celou honitbu. Tvrdě po nás šli. Jediná obrana je tady přes soud a soudní znalce, a tam by byly zvýšené náklady a výsledek neurčitý. Takže jsme se víceméně dohodli a tu škodu jsme jim odpracovali.

Aha, a jak?

My jsme jim dělali takové brigády, pomáhali jsme stavět třeba oplocení. Nebylo to tedy přímo v BL, ale tam kde potřebovali. Pomáháním při údržbě lesa jsme si ty peníze, které oni po nás chtěli, odpracovali.

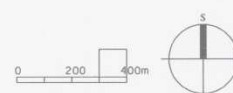
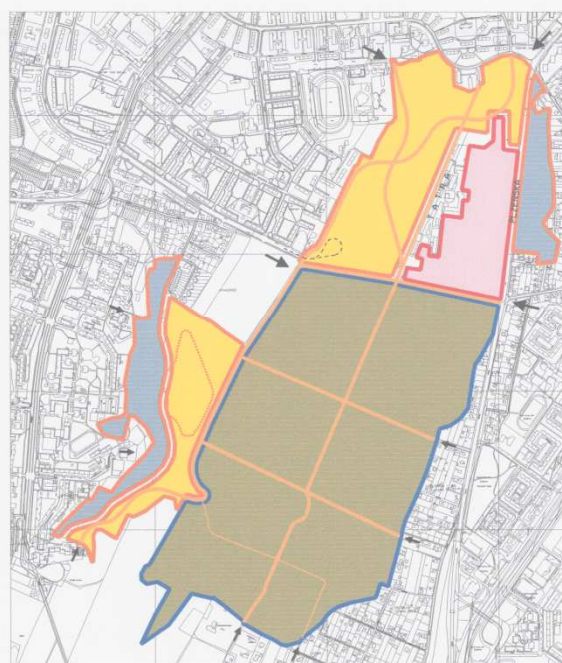
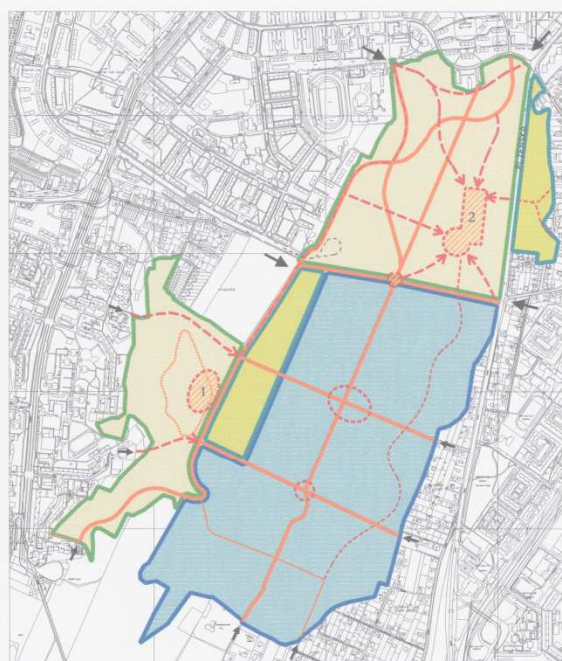
A kolik myslivců tak připadá na ten revír Stará Bělá?

Na celou SB připadá 26 myslivců. A o BL se stará... Víceméně ho máme rozdělený na 4 úseky, s tím, že každý může jít všude, ale každý se stará o ten svůj úsek...a v BL je asi 6 členů, kteří se o něj starají.

Výkresy doplňující urbanistickou studii Bělského lesa

A. Schéma členění lesa

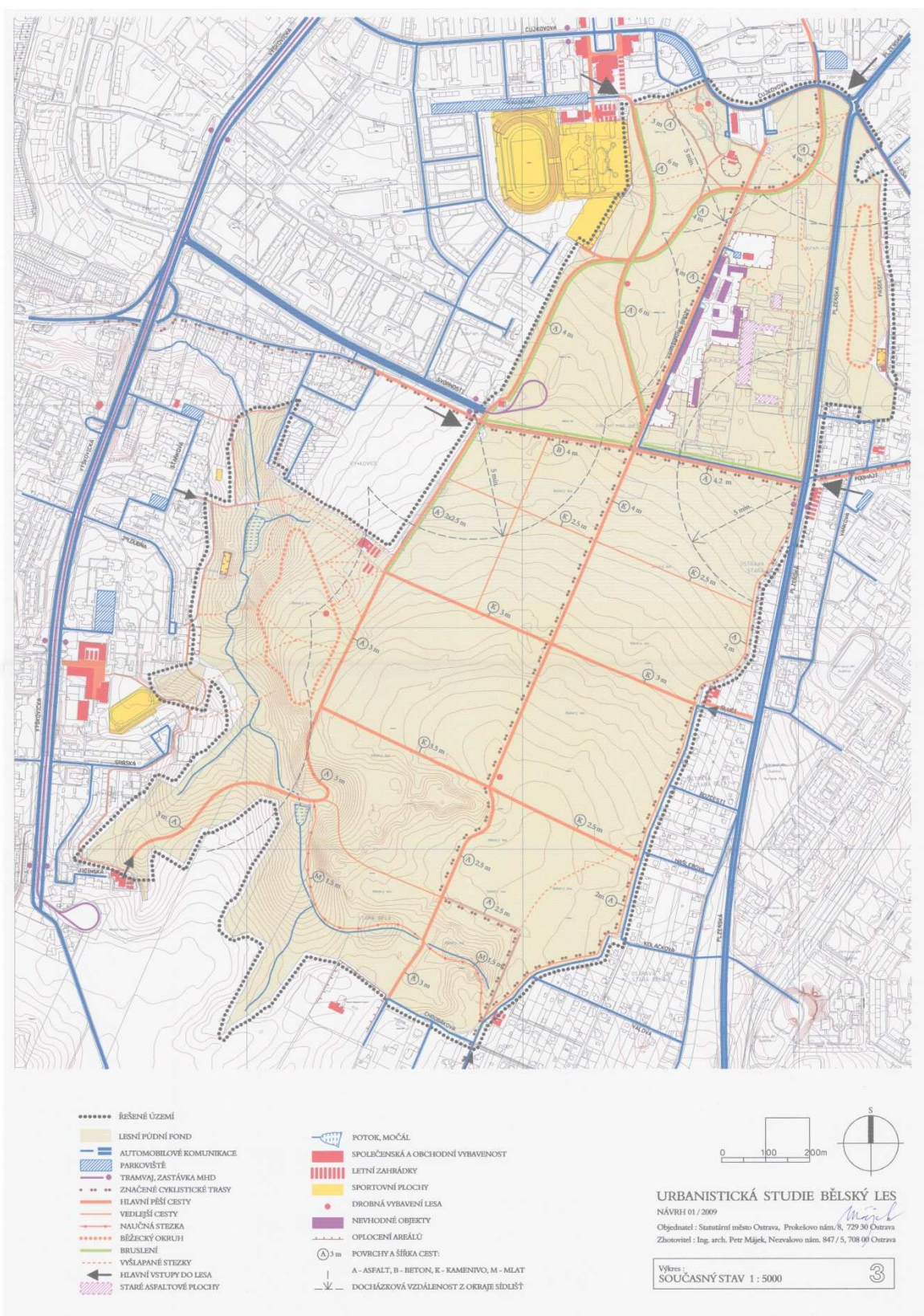

URBANISTICKÁ STUDIE BĚLSKÝ LES
NÁVRH 01/2009
Objednatel: Staniční město Ostrava, Prokešovo nám. 8, 729 30 Ostrava
Zhotovitel: Ing. arch. Petr Májek, Neravsko nám. 847/5, 708 00 Ostrava

Výkres:
SCHEMA ČLENĚNÍ LESA 1 : 10 000

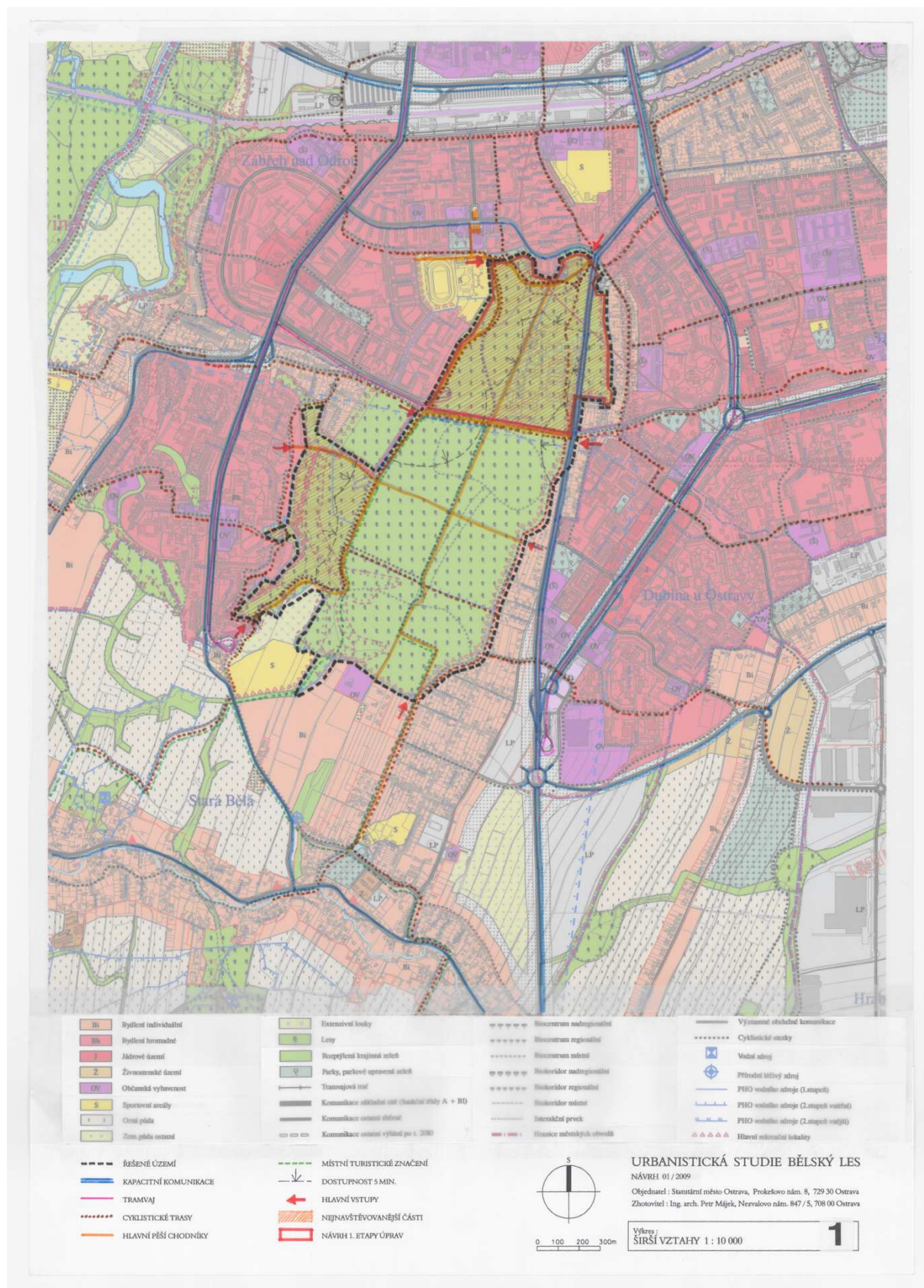
5

B. Současný stav

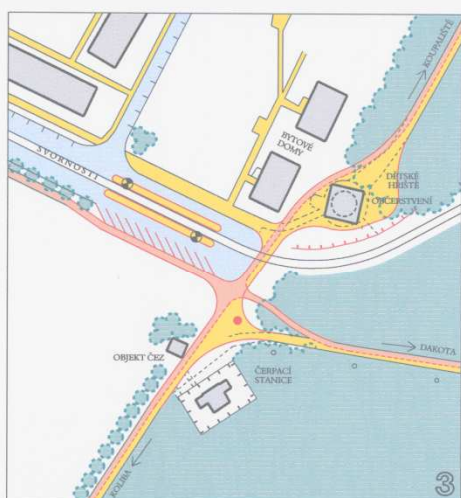
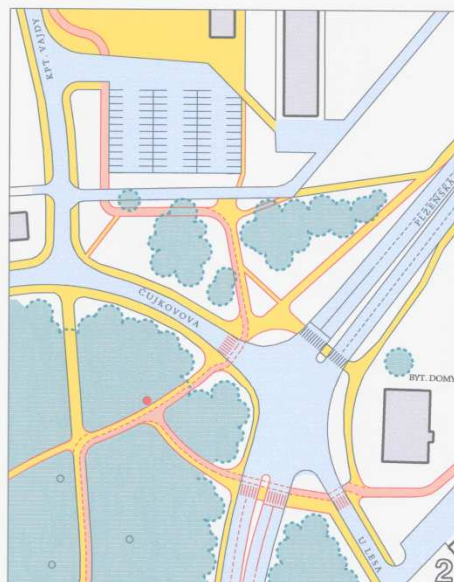
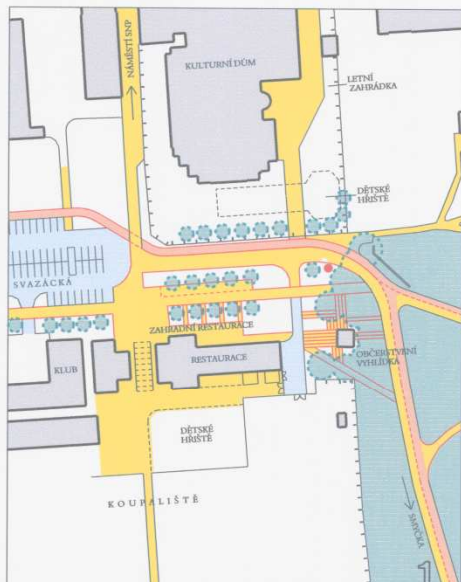

C. Širší vztahy

D. Detaily vstupů

- 1 VSTUP OD KOUPALIŠTĚ
- 2 VSTUP Z KŘIŽOVATKY
PLZENSKÁ - ČUJKOVOVA
- 3 VSTUP OD TRAMVAJOVÉ SMYČKY
- 4 VSTUP OD RESTAURACE DAKOTA

STAV NÁVRH

	KOMUNIKACE
	PARKOVIŠTĚ
	PĚŠÍ PLOCHY
	CYKLISTICKÉ STEZKY
	SDRUŽENÝ INFORMAČNÍ A ORIENTAČNÍ PRVEK

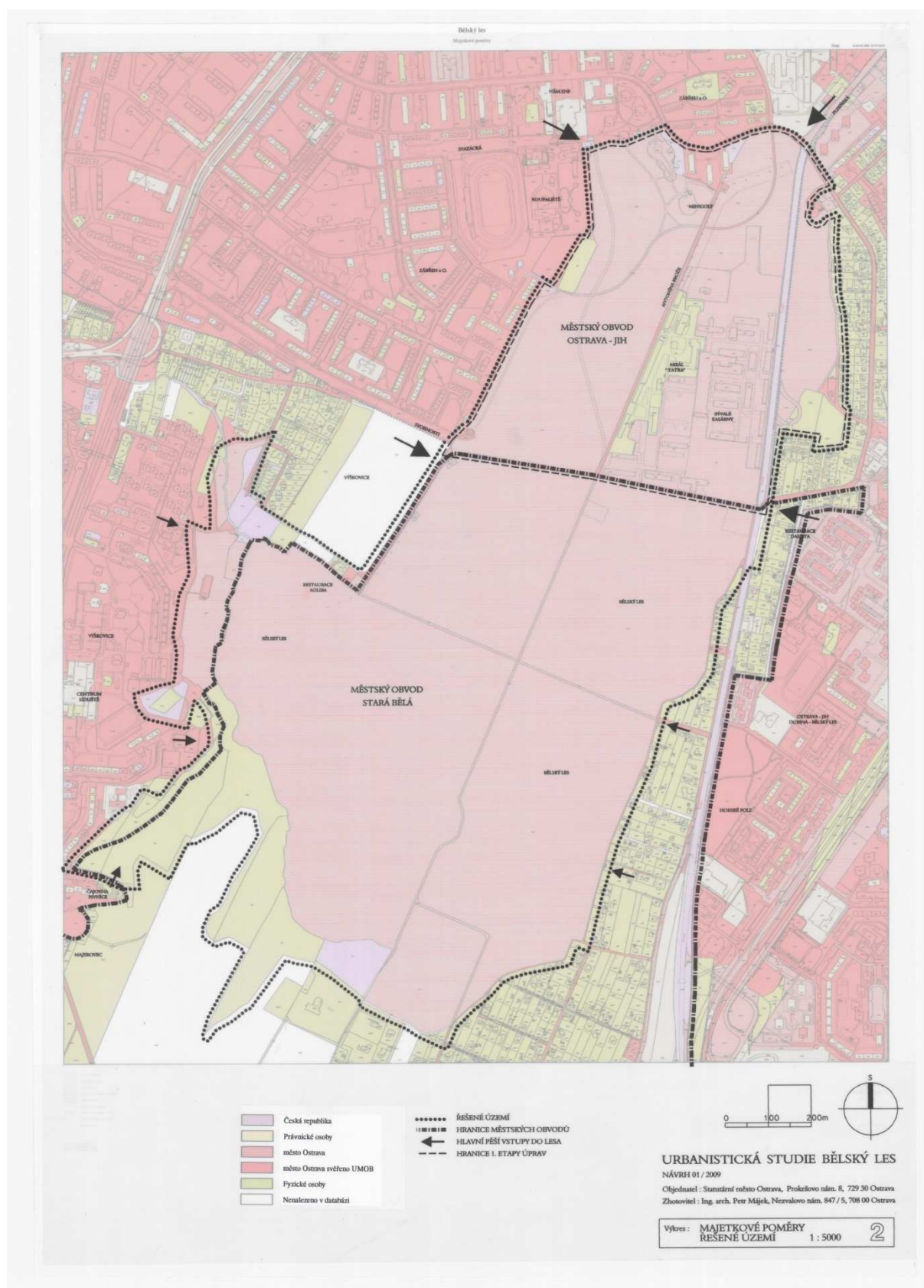
URBANISTICKÁ STUDIE BĚLSKÝ LES
NÁVRH 01/2009
Objednatel: Statutární město Ostrava, Prokešovo nám. 8, 729 30 Ostrava
Zhotovitel: Ing. arch. Petr Májek, Nezvalovo nám. 847/5, 708 00 Ostrava

Výkres:
DETAILY VSTUPŮ 1:1000

8

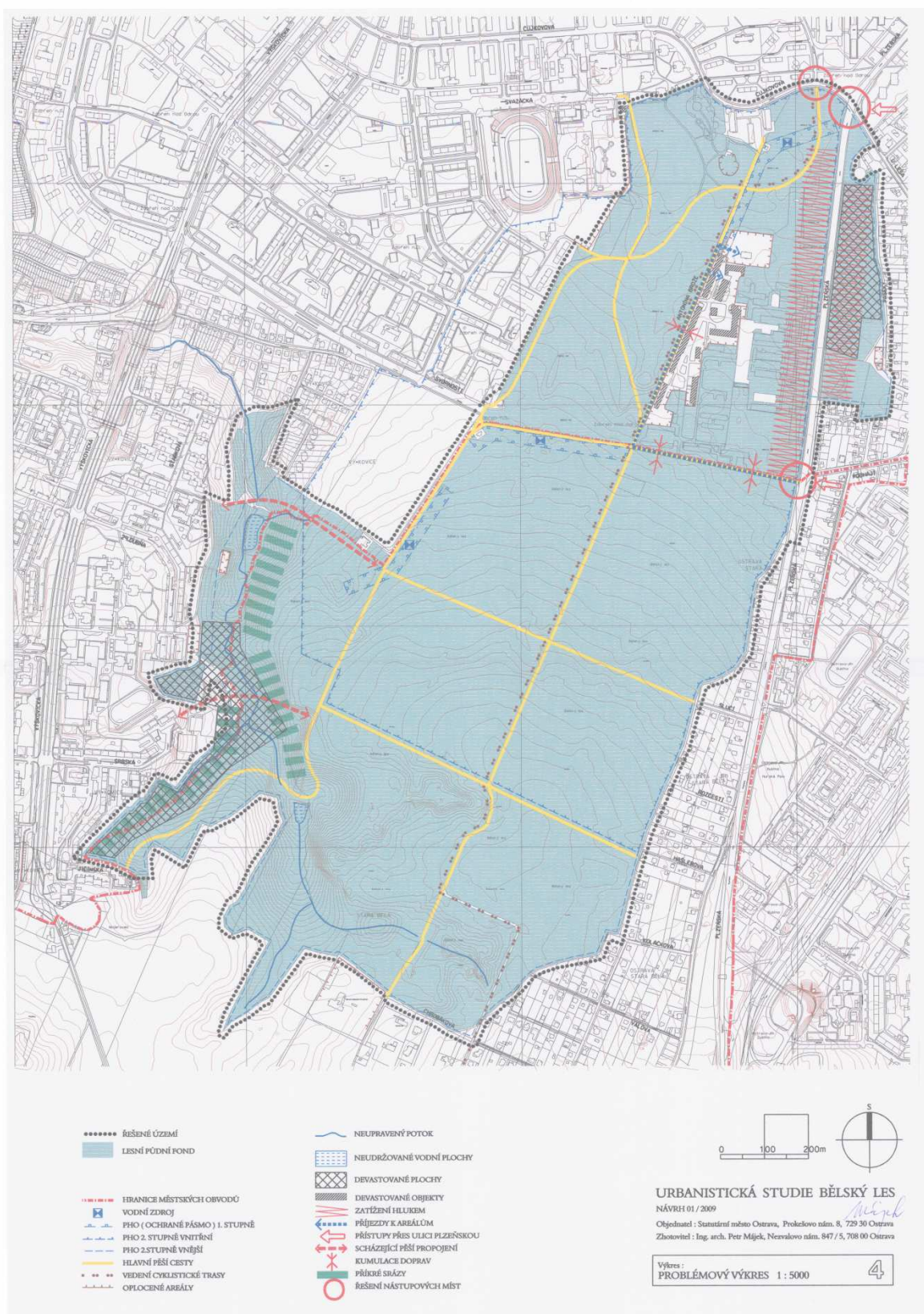

E. Majetkové poměry

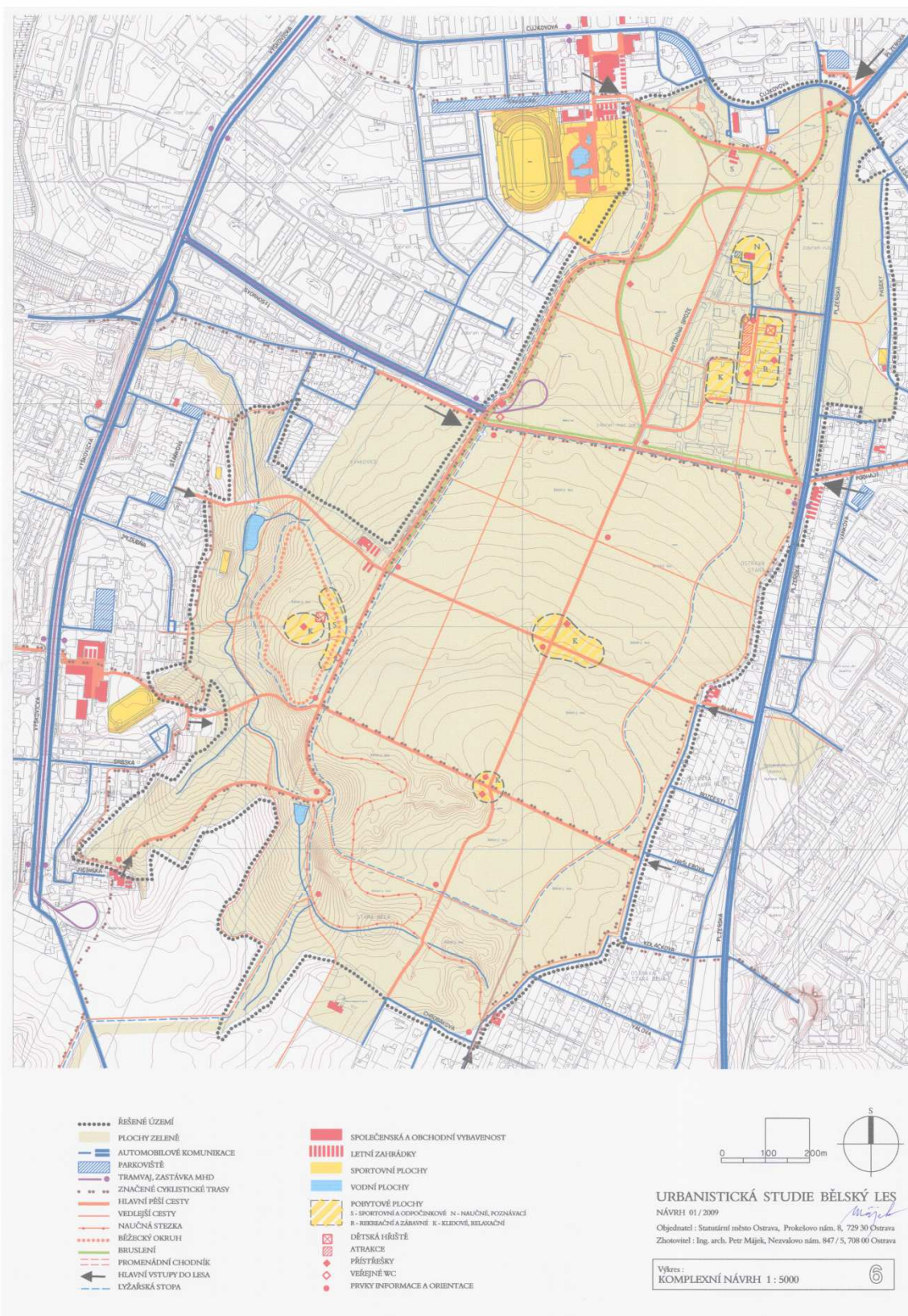

F. Problémový výkres

G. Komplexní návrh

H. Návrh I. etapy

